

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Su və kanalizasiya problemlərinin həllinə 20 milyard lazımdır
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 29 fevral 2024-cü il Cümə axşamı № 39 (8412) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

“Rusiya indi nəyin baş verdiyini yaxşı anlayır və ...” - Prezidentdən mühüm mesajlar

“Borrel bu məlumatı haradan alıb ki, Azərbaycan Ermənistanı hücum etməyi planlaşdırır?”

yazısı səh.4-də

Prezident sülhlə bağlı son sözünü dedi - rəylər

yazısı səh.5-də

Qarabağ Universiteti ilə bağlı ilk vakansiya elan edildi

yazısı səh.3-də

Böyük dövlətlərin Xocalı soyqırımını tanıması üçün nə edək - təklif

yazısı səh.6-da

Azərbaycanlı investor Rusiyada sanatoriya tikməyə 165 milyon xərcləyəcək

yazısı səh.11-də

Zaxarova:

“Regionda kommunikasiyaların açılması Ermənistanın ucbatından dalana dirənib”

yazısı səh.6-da

“Fransız ordusunun Göycədə varlığını rəsmiləşdirmək üçün düyməyə basılıb...”

yazısı səh.7-də

NATO qoşunları ruslara qarşı döyüşəcəkmi...

yazısı səh.8-də

Erkən nikah problemi - valideynlər qızlarından niyə “bezir” ...

yazısı səh.13-də

11-cilər və valideynlər üçün gərgin dövr - psixoloq məsləhəti

yazısı səh.15-də

İRƏVANDAN SÜLHƏ “OPERATİV”

ZƏRBƏ - ƏSGƏRİMİZİ TUTDULAR

XİN başçıların Berlin görüşü başlayan saatlarda yolu azaraq şərti sərhədi keçən hərbiçimizə cinayət işinin qaldırılması Ermənistanın məkrli siyasətinin növbəti göstəricisidir; **ekspert:** “Azərbaycan konkret 3 ay vaxt verməlidir və ...”

yazısı səh.9-da

Sanksiyaların Rusiyaya ilk təsiri - qıtlıq başlayıb

Ölkədə brend mallar tapılmır, ehtiyat hissələri yoxa çıxıb - udan Çindir

yazısı səh.10-da

Natiq Cəfərli:
“Bələdiyyələrin böyüdülməsi doğru istiqamətdir, amma yetərli deyil...”

yazısı səh.12-də

Qabil Hüseyinli:
“Azərbaycan yenidən AŞ PA-ya qayıda bilər, amma...”

yazısı səh.7-də

Deputat:
“Sumqayıt hadisələrində həqiqətlərin üzə çıxması Ermənistanı sərf etmir”

yazısı səh.3-də

Daha 24 ailə Laçına köçdü

Fevralın 28-də Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan yola salınan növbəti köç karvanı Laçın rayonuna çatıb. Laçın şəhəri və rayonun Zabux kəndinə yeni köçürülən ailələrə mənzillərinin açarlarının təqdimat mərasimi keçirilib.

Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsindən APA-ya verilən xəbərlərə görə, mərasimdə komitə və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Laçın rayonunda Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin rəsmiləri iştirak ediblər.

Köçürülən ailələr vaxtilə yaşadıkları, işğala son qoyulduqdan sonra dövlətimizin başçısının göstərişi əsasında bərpa edilən və ya yenidən tikilən evlərdə məskunlaşacaqlar. Bu mərhələdə Laçın şəhərinə daha 20 ailə - 78 nəfər, Zabux kəndinə 4 ailə - 11 nəfər köçürülüb.

Bununla da Laçın şəhərində 451 ailənin, yəni 1705 nəfərin, Zabux kəndində 211 ailə, 808 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Fətəli Axundzadə

Naxçıvanda mədəniyyət idarəsinin müdürü işdən çıxarıldı

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Babək rayon Mədəniyyət İdarəsinin müdürü vəzifəsindən azad olunub.

APA-nın Naxçıvan bürosu xəbər verir ki, MR-in mədəniyyət naziri vəzifəsinin müvəqqəti icraçısı, nazir müavini Həsən Seyidovun müvafiq əmri ilə Babək rayon Mədəniyyət İdarəsinin müdürü Fətəli Müslüm oğlu Axundzadə işdən azad edilib.

Babək Rayon Mədəniyyət İdarəsinin müdürü vəzifəsinin icrası müvəqqəti olaraq idarənin məsləhətçisi Səfərli Yusif Vüqar oğluna həvalə olunub.

Narkotik satışına görə 12 nəfər saxlanılıb, 46 kq narkotik aşkar edilib

Daxili İşlər Nazirliyi Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi əməkdaşlarının son bir neçə gün ərzində paytaxt və bölgələrdə narkotiklərin satışı ilə məşğul olan şəxslərin saxlanılması istiqamətində həyata keçirdikləri silsilə tədbirlər zamanı 12 nəfər saxlanılıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə DİN-dən bildirilib. Onlardan ümumilikdə 46 kiloqram heroin, marixuana, metamfetamin, eləcə də digər növden olan narkotik maddələr və 80 ədəd psixotrop tərkibli metadon həbi aşkar edilib. Saxlanılan şəxslərdən 1997-ci il təvəllüdlü Həsənov Əlvəz Əlif oğlu, 1984-cü il təvəllüdlü Babayev Əhməd Sabir oğlu və 1985-ci il təvəllüdlü Hacıyev Elşad İbrahim oğlu ölkəyə qanunsuz yollarla göndərilən narkotiklərin Azərbaycandakı əsas tədarükçülərindən olublar.

Faktlarla bağlı cinayət işləri başlanılıb. Saxlanılanların hər biri barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib, araşdırmalar davam etdirilir.

Rəsulzadənin Ankaradakı məzarı abadlaşdırılır

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banilərindən olan Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin anadan olmasının 140 illiyinin qeyd olunması ilə Sərəncam imzalayıb.

Azərbaycanın Türkiyədəki səfirliyinin məlumatına görə, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Türkiyə Respublikasındakı səfirliyi

dövlət başçısının sərəncamını əsas tutaraq görkəmli ictimai-siyasi xadimin Ankarada şəhərindəki Cəbəci Əsri məzarlığında yerləşən

məzarının abadlaşdırılmasına başlayıb.

"Həyata keçirilən fəaliyyət Türkiyənin müvafiq dövlət qurumları ilə koordinasiya şəklində həyata keçirilir və M.Ə.Rəsulzadənin vəfat ildönümü olan 6 mart tarixinə qədər yekunlaşması nəzərdə tutulur", - məlumatda deyilir.

Bakıda fantastik qiymətə ev satılır

Bakıda fantastik qiymətə mənzil satışa çıxarılıb.

Səbəyl rayonunda yerləşən, 315 kvadratmetr olan mənzil dörd otaqdan ibarətdir.

"Ağıllı ev" strukturu ilə təmir edilən mənzil 8 milyon manata alıcılara təklif edilib. (Oxu.az)

Yanvarda 5 mindən çox şəxsə pensiya təyin edilib

2024-cü ilin yanvar ayı ərzində 5,6 mindən çox şəxsə proaktiv qaydada yaşa, əlilliyə və ailə başçısını itirməyə görə pensiya təyinatı aparılıb.

Bu barədə Modern.az-a Dövlət Sosial Müdafiə Fondundan məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, onların 59,1%-ni kişilər, 40,9%-ni isə qadınlar təşkil edib.

Priqojin məhbusları müharibəyə bu vədlə aparırmış - sirr açıldı

Yevgeni Priqojin "Vaqner" özəl hərbi şirkətinə (PMC) işə qəbul zamanı məhbuslara ayda 100 min rubl vəd edirmiş.

Bu barədə "Lüter" çağırış işarəsi olan döyüşçü "WarGonzo" layihəsinin teleqram kanalında məlumat verib.

Lüter qeyd edib ki, razılaşmaya baxmayaraq, döyüşçülərə verilən ödənişlər iş adamının vəd etdiyindən fərqli olub.

"Konkret olaraq, Priqojinin sözləri belə idi: "Uşaqlar, bir seçim var - altı aylıq müqavilə, bütün cinayət qeydləri sizdən silinəcək, ayda 100 min məş". Əslində bizə daha çox məş verildi, baxmayaraq ki, bunu etməyə də bilərdilər", - hərbiçi bildirib.

O əlavə edib ki, həmin şəxslərdən cəmi bir neçə nəfər müharibədən sağ çıxıb. (Publika.az)

Paşinyan KTMT-ni yenə hədələdi

Ermenistanın hazırda təşkilatda daimi nümayəndəsi yoxdur, o, uzun müddətdir ki, KTMT-nin yüksək və yüksək səviyyəli tədbirlərində iştirak etmir.

APA xəbər verir ki, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bir müddət əvvəl ölkəsinin KTMT-də iştirakını dondurması ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlərinə aydınlıq gətirərək deyib.

"Biz təşkilatda çox aydın və birmənalı şəkildə, xüsusən də strukturun məsuliyyət zonasının Ermənistanda yerləşməsi ilə bağlı suallar qaldırıraq. Hələ də cavab almamışıq", - baş nazir əlavə edib.

Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Berlində görüşü baş tutub. Görüş "Sülh və dövlətlərarası münasibətlərin qurulması haqqında ikitərəfli saziş"ın müzakirəsi istiqamətində keçirilir.

Daha sonra Azərbaycanın XİN rəhbəri Ceyhun Bayramov, Ermənistan XİN rəhbəri Ararat Mirzoyan və Almaniyada XİN rəhbəri Annalena Berбок arasında üçtərəfli formatda davam edib.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Naziri Ceyhun Bayramov Almaniyaya işgüzar səfəri çərçivəsində Almaniyada Federativ Respublikasının Xarici İşlər Naziri Annalena Berбокla ikitərəfli görüşüb.

XİN-dən verilən məlumata görə, görüş zamanı iki ölkə arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyi, eləcə də Azərbaycan və Ermənistan arasında normalaşma və sülh prosesinin hazırkı vəziyyəti və perspektivləri müzakirə olunub.

Almaniyanın xarici işlər naziri Annalena Berбок iki ölkə arasında münasibətlərin əhəmiyyətini qeyd edib. Ölkəmizin BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi etməsi münasibətilə təbriklərini çatdırıb.

Nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycan və Almaniyada son dövrlərdə dinamik xarakter daşması ilə seçilən təmasların məmnunluq

Ceyhun Bayramov Annalena Berбокla müzakirə apardı

doğurduğunu, xüsusilə Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində ali səviyyədə aparılan müzakirələrin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Almaniyaya Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşması istiqamətində danışıqların təşkilində göstərdiyi dəstəyə və təşəbbüsə görə təşəkkür bildirilib.

Nazir Ceyhun Bayramov ölkəmizin normalaşma və sülh gündəliyinin irəlilədilməsində qərarlı olduğunu bildirib. Buna baxmayaraq, 5 aya yaxın sürən sabitliyin Ermənistan tərəfindən pozulmasının sülh prosesinə zərbə vurmaq məqsədi daşdığını diqqətə çatdırıb.

Bununla yanaşı, Ermənistanın Konstitusiyasında

və qanunvericiliyində, siyasi və hüquqi proseslərdə ölkəmizə qarşı irəli sürülən ərazi iddialarını, qeyri-konstruktiv mövqe və ritorikasını davam etdirməsinin qəbul edilməz olduğu vurğulanıb.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Hikmət Hacıyev BMT İnkişaf Proqramının Bakı ofisinin əməkdaşları ilə görüşdü

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının Bakı ofisinin əməkdaşları ilə görüşüb.

"Report"un məlumatına görə, bu barədə BMT-nin İnkişaf Proqramının (BMTİP) rezident nümayəndəsi Alesandra Rokkasalvo X-da yazıb.

"Azərbaycan Prezident Administrasiyası ilə BMT İnkişaf Proqramı arasında güclü əməkdaşlıq... 2024-cü il bizim üçün gərgin il olacaq. Biz buna hazırıq", - o qeyd edib.

Qarabağ Universiteti ilə bağlı ilk vakansiya elan edilib

Qarabağ Universitetində proqram rəhbəri vəzifəsi üzrə vakansiya elan edilib.

Elm və Təhsil Nazirliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, tələblərə cavab verən namizədlər müraciətlərini karabakh@edu.gov.az elektron poçt ünvanına göndərə bilərlər.

Vakansiya üzrə son müraciət tarixi 15 mart 2024-cü ildir. Namizədlər ətraflı məlumatla elan vasitəsilə tanış ola bilərlər: Qarabağ Universitetində vakansiya - proqram rəhbəri

Qeyd edək ki, Qarabağ Universiteti işğaldan azad edilmiş ərazilərin sosial-iqtisadi ehtiyaclarına uyğun yüksəkixtisaslı kadr tələbatının ödənilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 28 noyabr tarixli Sərəncamı ilə yaradılıb. Universitet Xankəndi şəhərində fəaliyyət göstərəcək.

Deputat: "Sumqayıt hadisələrində həqiqətlərin üzə çıxması Ermənistanı sərf etmir"

Sumqayıt hadisələrində həqiqətlərin üzə çıxması Ermənistanı, ermənilərə sərf etmir.

Bunu APA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov deyib.

Deputat qeyd edib ki, ermənilər uzun illər xalqımıza qarşı qanlı cinayətlər törədiblər: "Özü də bu cinayətlərə "haqq qazandırmaq" üçün müxtəlif oyunlara, çirkin ssenarilərə baş vurublar. Kimsəyə sırr deyil ki, bu zaman da onlara Qərbdəki, yaxud şimaldakı dostları, ağaları dəstək veriblər. 36 il öncə Sumqayıtda baş verənlər də həmin silsiləyə daxildir. Sumqayıt hadisələrinin SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin (DTK) ssenarisi əsasında Ermənistanın və erməni millətçilərinin maraqlarına və planlarına uyğun hazırlanaraq həyata keçirildiyi kimsəyə sırr deyil. Eyni zamanda Ermənistan xüsusi xidməti və erməni millətçilərinin bu hadisələrdə fəal iştirakı da təkzibolunmaz faktlardır. Bunun belə olduğunu sadə bir şəkildə isbat etmək üçün hadisələrin törədilməsi və ondan sonra baş verənlərin xronologiyasına nəzər yetirmək

Vüqar İskəndərov

kifayətdir. Təsədüfi deyil ki, Sumqayıtda hadisələri qızışdıran və qətləri törədən məhz ermənilər olub. Onlara rəhbərlik edən isə iki dəfə məhkum olunmuş Eduard Qriqoryan adlı erməni olub. Amma nəticədə proses necə davam etdi? Əsas təşkilatçı Eduard Qriqoryan olsa da, məhz keçmiş SSRİ DTK-sının cızdığı ssenariyə uyğun olaraq Sumqayıt hadisələrinin təşkilatçısı kimi azərbaycanlı Əhməd Əhmədov güllələndi. Halbuki şahid ifadələri əsl günahkarın əslində erməni əsilli Eduard Qriqoryan olduğunu sübut edir. Lakin onu sürətli bir

şəkildə Moskvaya apararaq qorudular. Çünki o, məhz DTK-nın sifarişini yerinə yetirmişdi".

Deputat qeyd edib ki, hadisə zamanı öldürülən 26 erməni də xüsusi olaraq seçilib: "Bəzi məlumatlara görə, həmin ermənilər Ermənistanın və separatçıların Azərbaycan əleyhinə hazırladığı planın reallaşması üçün yaradılan fonda pul köçürməkdən imtina ediblər. Buna görə də Sumqayıt hadisələrinin təşkilatçı və icraçıları, yeni SSRİ DTK-sı və xüsusi seçilmiş erməni canilər onları öldürməklə, necə deyirlər,

"bir güllə ilə iki dovşan" vurmuş olublar. Bu, bir tərəfdən "Azərbaycanda ermənilərə qarşı qətləmin törədildi" hay-küyü üçün "əsas" olub, digər yandan da sarsaq "böyük Ermənistan" ideyasına qarşı çıxan ermənilər aradan götürülmüş olub. Yeri gəlmişkən, özünü demokrat kimi qələmə verən Paşinyan niyə arxivlərin açılmasını təmin etmir? Görünür, qondarma "erməni soyqırımı" məsələsində olduğu kimi, Sumqayıt hadisələrində də həqiqətlərin üzə çıxması Ermənistanı, ermənilərə sərf etmir".

Fevralın 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədri Mixael Harmsin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Almaniya Federativ Respublikasının aparıcı şirkətlərinin rəhbərlərindən ibarət nümayəndə heyətinə Almaniya-Azərbaycan Xarici Ticarət Palatasının icraçı direktoru Tobias Baumann, "Falk" konsaltinq şirkətinin icraçı direktoru Tomas Falk, "Uniper Global Commodities SE" şirkətinin birinci vitse-prezidenti Uve Fip, "Rhenus Group" beynəlxalq nəqliyyat şirkətinin layihələr üzrə idarə heyətinin direktoru Heinrix Kerstgens, "VNG" Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri Ulf Heitmüller, "Rohde & Schwarz" şirkətinin regional satış direktoru Viktoriya Gerasimova və "HHLA International" şirkətinin icraçı direktoru Filip Svens daxildir.

Dövlət başçısı alman iş adamları ilə ötən il Berlində, bu yaxınlarda isə Münxendə keçirdiyi görüşlərini məmnunluqla xatırlayaraq, indi də böyük nümayəndə heyətinin iqtisadi əməkdaşlığın gündəliyinin müzakirəsi üçün Azərbaycana səfər etməsinin önəmini qeyd edib.

Almaniya Federativ Respublikasının Azərbaycandakı səfəri nümayəndə heyətinin adından İlham Əliyevin yəni-dən prezident seçildiyi vaxtda qəbula görə minnətdarlığını bildirib. Səfir Prezident İlham Əliyevin Münxen səfəri zamanı Almaniya kansleri ilə keçirdiyi görüşlərinin təəssüratı altında olduqlarını deyib. O, eyni zamanda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin görüşünün bu gün Berlində keçirilməsindən məmnunluqlarını ifadə edib və ölkəsinin sülh prosesini konstruktiv şəkildə dəstəklədiyini vurğulayıb. Səfir qeyd edib ki, COP29-un keçirildiyi bu ildə sülh müqaviləsinin imzalanmasına nail olmaq üçün bir imkan yaranıb ki, bu da öz növbəsində sabitlik, iqtisadi inkişaf, əmin-amanlıq baxımından çox önəmlidir. O qeyd edib ki, iş adamlarından ibarət böyük nümayəndə heyətinin Azərbaycana səfərinin əsas məqsədlərindən biri də ölkəmizlə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını nümayiş etdirməkdən ibarətdir. Səfir vurğulayıb ki, Azərbaycan Prezidentinin də inauqurasiya çıxışında dedi ki, iqtisadi, o cümlədən enerji sahəsində transformasiya məsələlərinin gündəlikdə durması əməkdaşlıq üçün böyük imkanlar yaradır. Xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Almaniya biznes dairələri və şirkətləri bu gündəliyə böyük töhfələrini verməyə hazırdır. O, qəbula görə bir daha dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirərək nümayəndə heyətinin səfərinin əməkdaşlığın genişlənməsi baxımından səmərəli nəticələr verəcəyinə ümidvar olduğunu deyib.

Böyük nümayəndə heyətinin Azərbaycana səfərini yüksək qiymətləndirən dövlətimizin başçısı iqtisadi sahənin iki tərəfli münasibətlərimizdə hə-

"Rusiya indi nəyin baş verdiyini yaxşı anlayır və ..." - Prezidentdən mühüm mesajlar

Dövlət başçısı Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədrini qəbul edərkən önəmli açıqlamalar verdi; "Borrel bu məlumatı haradan alıb ki, Azərbaycan Ermənistanla hücum etməyi planlaşdırır? Bizdə belə planlar yoxdur. Onlar cənab Makronun insinuasialarıdır"

mişə mühüm rol oynadığını deyərək bunu əlaqələrimizin yaxşı göstəricisi kimi dəyərləndirib. Prezident İlham Əliyev keçən il Berlində səfəri zamanı Almaniya kansleri ilə görüşündə əlaqələrimizin geniş gündəliyinə daxil olan məsələlərinin, o cümlədən iqtisadi əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə olunduğunu qeyd edib. Eyni zamanda kansler Şoltsun təşəbbüsü ilə bu yaxınlarda Münxendə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla keçirilən görüşün sülh prosesinə dinamizm gətirilməsi baxımından önəmini vurğuladı. Bununla yanaşı, Almaniya tərəfinin təklifi ilə xarici işlər nazirləri arasında Berlində görüşün keçirilməsinin də Azərbaycan tərəfindən dəstəkləndiyini qeyd edib. Belə ki, Almaniya qonşuluğunda yerləşən, necə deyirlər, alovun üstünə benzin tökən və Ermənistanı öldürücü silahlarla təhiz edən Fransadan fərqli olaraq sülh prosesində neytrallıq nümayiş etdirir. "Beynəlxalq hüquq normaları bizim tərəfimizdədir", - deyən Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, ölkəmizin öz suverenliyi və ərazi bütövlüyünü təmin etməsi ilə bağlı bizi hər hansı günahlandırma cəhdləri tamamilə əsassız və qərəzlidir. Azərbaycan öz ərazisini və suverenliyini təmin etməklə bağlı digər ölkələrin atdığı addımlardan fərqli addımlar atmır.

Dövlətimizin başçısı təəssüf hissi ilə qeyd edib ki, bu gün ikili standartlar bir sıra beynəlxalq institutlar, o cümlədən Avropa İttifaqı üçün adi hala çevrilib. Bu baxımdan Cəzə Borrelin qeyri-adekvat bəyanatları bizi çox məyus edib: "Əvvəla, onun bu bəyanatları heç bir reallığı əks etdirmir və beynəlxalq hüquq normalarına ziddir. İkincisi, Azərbaycan tər-

rəfi bu bəyanatları ölkəmizə qarşı pərdələnmiş təhdid kimi qiymətləndirir. Belə ki, Borrel bildirib ki, Azərbaycan Ermənistanla hücum edərsə, bunun acı nəticələrini görəcek. Əvvəla, Borrel bu məlumatı haradan alıb ki, Azərbaycan Ermənistanla hücum etməyi planlaşdırır? Bizdə belə planlar yoxdur. Onlar cənab Makronun insinuasialarıdır. Bütün bunlar Fransanın guya Azərbaycanın Ermənistanla hücum hazırlanması ilə bağlı ölkəmizin demonizə edilməsinə əsaslanan anti-Azərbaycan siyasətinin bir hissəsidir. Ermənistanla sərhəddə son dəfə 2023-cü ilin sentyabrında ciddi gərginləşmədən sonra bu ilin fevralınadək olan dövrdə vəziyyət sakit idi. Lakin fevral ayında erməni snayperi Azərbaycan əsgərini ağır yaraladıqdan sonra biz buna vaxtında adekvat və dəqiq cavab verməli olduq. Bizim bu cavab bir neçə dəqiqə çəkdi və Ermənistanın bunu dərk etməsinə kifayət etdi ki, Azərbaycanlıların öldürülməsi cəhdini qəbul etməyəcək və dediyim kimi, ötən ilin sentyabrından bu hadisə istisna olmaqla sərhəddə sakitlik hökm sürür. Deməli, cənab Borrel və cənab Makron bu informasiyanı realıqdan deyil, öz xəyallarından götürürlər".

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycan sülh prosesinə sadıqdır: "Məhz biz İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra sülh danışıqları təşəbbüsü ilə çıxış etdik. Əslində biz sülh yolu ilə həllin 5 əsas prinsipini işləyib hazırladıq və sülh müqaviləsinin mətninin layihəsini təqdim etdik. Beləliklə, biz əgər sülh istəmiriksə, niyə bunların hamısını hazırlamışıq?!"

Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, Azərbaycan

əraziləri 30 il Ermənistanın işğalı altında olub. Ermənilər torpaqlarımızın 20 faizini işğal edərək, həmin əraziləri dağıdıblar, o vaxt 1 milyona yaxın soydaşımız məcburi köçkün vəziyyətinə düşdü: "Torpaqlarımızı işğal altında saxlayan Ermənistan bu müddətdə BMT TŞ-nin məlum qətnamələrinə, beynəlxalq hüquq normalarına, o cümlədən humanitar normalara məhəl qoymadı. İki gün əvvəl ildönünü qeyd etdiyimiz Xocalı soyqırımını törətdilər. Və indi biz suverenliyimizi və ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdikdən və Qarabağda separatizm yuvasını dağıtdıqdan sonra hücumlara məruz qalmışıq. Biz Makron, Borrel və onlar kimi digər insanlar tərəfindən günahlandırırıq. Ukraynayı götürək: Ukrayna öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək istəyir. Almaniya və digər ölkələr Ukraynaya silahlar göndərir. Siz hamınız bəyan edirsiniz ki, Ukrayna öz ərazi bütövlüyünü təmin etməlidir. Bəs bizim ərazi bütövlüyümüz? Məgər bu məsələ Ukrayna məsələsindən daha az önəmlidir? Əfsuslar olsun ki, biz Cənubi Qafqazda ayrıca xətlərin qurulması cəhdlərini görürük. Bununla bağlı Azərbaycanda bir çox insanlar belə düşünlür ki, Avropa institutları tərəfindən Cənubi Qafqazda Gürcüstan və Ermənistanı çox yaxın qəbul etdikləri, Azərbaycanın isə demonizə edildiyi bir şəraitdə yeganə çıxış yolu bizim İslam dinimizdir. Mən demirəm ki, bu mənim şəxsi fikrimdir, insanların çoxu belə düşünlür. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi bərpa etdikdən sonra Avropa Şurası Parlament Assambleyası Azərbaycan nümayəndə heyətinin səs hüququndan məhrum edilməsi barədə qərar qəbul edir. Əfsus-

lar olsun ki, bu qərar Almaniya parlamentinin üzvünün təşəbbüsü ilə qəbul olunub və o şəxs kansler Şoltsun rəhbərlik etdiyi partiyanın üzvüdür. Bu, ikili standart deyilmi, yoxsa bizimlə aparılan bir oyundur?! Almaniya kansleri qərəzsizlik nümayiş etdirir və onun bəyanatları və fəaliyyəti bunu əks etdirir. Onun rəhbərlik etdiyi partiyanın üzvü isə AŞ PA-da 2 qeyri-xristian ölkəsindən biri olan Azərbaycanı uzaqlaşdırmaq istəyir və bunu nümayişkarcasına və məqsədyönlü şəkildə edir. Bildiyiniz kimi, biz bu qurumun sessiyalarında iştirak etməmək qərarına gəlmişik. Çünki əgər bizim öz mövqeyimizi bildirmək hüququ-

lar olsun ki, bu qərar Almaniya parlamentinin üzvünün təşəbbüsü ilə qəbul olunub və o şəxs kansler Şoltsun rəhbərlik etdiyi partiyanın üzvüdür. Bu, ikili standart deyilmi, yoxsa bizimlə aparılan bir oyundur?! Almaniya kansleri qərəzsizlik nümayiş etdirir və onun bəyanatları və fəaliyyəti bunu əks etdirir. Onun rəhbərlik etdiyi partiyanın üzvü isə AŞ PA-da 2 qeyri-xristian ölkəsindən biri olan Azərbaycanı uzaqlaşdırmaq istəyir və bunu nümayişkarcasına və məqsədyönlü şəkildə edir. Bildiyiniz kimi, biz bu qurumun sessiyalarında iştirak etməmək qərarına gəlmişik. Çünki əgər bizim öz mövqeyimizi bildirmək hüququ-

muza yoxdursa, nəyə görə biz orada olmalıyıq". **Prezident İlham Əliyev bildirib ki, əgər bir il ərzində nümayəndə heyətimizin hüquqları bərpa olunmazsa, biz Avropa Şurasından tamamilə çıxmağımız barədə məsələyə ciddi şəkildə baxa bilərik. Dövlətimizin başçısı bir məsələni də təəssüf hissi ilə qeyd etdi ki, Almaniya mətbuatında Azərbaycan guya azadlıqların təmin olunmadığı, insanların öz fikirlərinə görə həbs olunduğu, diktaturanın hökm sürdüyü despotik bir ölkə kimi təqdim edilir.** "Bu, tamamilə yalandır və mən bundan təəssüf hissi keçirirəm", - deyən Prezident İlham Əliyev bunu həmin yazıların müəlliflərinin özlərinin də yaxşı bildiyini vurğuladı və qeyd etdi ki, Azərbaycanda bir neçə ildir fəaliyyət göstərən Almaniya səfiri də ölkəmizdə gedən proseslərin şahididir. Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Azərbaycan haqqında bilərəkdən çox mənfi təəssürat yaradılır.

Dövlətimizin başçısı dedi: "Bütün bunlar bizim həyata keçirdiyimiz işlərə mane ola bilərmi?! Xeyr! Biz istər ərazi bütövlüyünün bərpası, istər iqtisadi gündəliyimizlə bağlı öz xalqımızın, ölkəmizin rifahı naminə işlər görürük".

Azərbaycanın özünü təmin edən ölkə olduğunu qeyd edən dövlətimizin başçısı bildirdi ki, ölkəmizdə gedən proseslər və həyata keçirilən işlər Azərbaycanın normal həyatını təmin edir: "Kimsə bizim inkişafımıza töhfə vermək istəyirsə, biz minnətdar olarıq. Bu olmazsa, biz yenə də təəssüflənməyəcəyik". Sovet dövründə 70 il ölkəmizin dövlətçilikdən məhrum olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, 1991-ci ildə Azərbaycan öz müstəqilliyini yenidən

bərpa etdiyi vaxtda Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzü ilə üzləşdi və müstəqilliyin bərpasından 4 ay sonra ermənilər Xocalı soyqırımını törətdilər. Yüzlərlə şəhər və kəndlərimizi işğal etdilər, oraları dağıtdılar. 30 illik bir müddətdə özlərini beynəlxalq birlik adlandıran Fransa, ABŞ və Rusiya - həmsədrlər ədalətin bərpa olunması üçün heç bir addım atmadılar. Və biz öz torpaqlarımızı azad etməyə başlayanda bu üç ölkə bizə təzyiqlər göstərməyə başladı. Hər biri bizi öz yolumuzdan döndərmək üçün müxtəlif alətlərdən istifadə etdilər. Onlar istəmədilər ki, biz öz torpaqlarımızı azad edək. Ötən ilin sentyabrında biz separatizmə son qoyduğumuz zaman onlar yenə də səhv etdilər. Onların bəziləri indi də səhv edirlər. Mən ABŞ və Fransanı nəzərdə tuturam. Düşünürəm ki, Rusiya indi nəyin baş verdiyini yaxşı anlayır və yeni reallıqları qəbul

edir. ABŞ və Fransa da eyni cür hərəkət etməlidir. Əks təqdirdə, vəziyyət onların planlaşdırdığı kimi olmayacaq. Bu ölkələr Cənubi Qafqazda buranın aparıcı ölkəsi, iqtisadiyyatı, ordusu, geniş beynəlxalq əlaqələri olan Azərbaycanla işləməlidir".

Almaniyanın ölkəmizdəki səfiri verilən məlumatlara görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirib və qeyd edib ki, həqiqətən ölkəmiz haqqında təəssüratlar malik olmaq üçün buradakı prosesləri öz gözləri ilə görmək vacibdir və elə nümayəndə heyətinin səfərinin məqsədlərindən biri də bundan ibarətdir.

Mixael Harms Münxendəki görüşdən az müddət sonra yəni-dən Azərbaycan Prezidentinin qəbulundan şərafətli hissə keçirdiklərini bildirib və buna görə minnətdarlığını ifadə edib. Qonaq ölkəmizə infrastruktur, sənaye, kənd təsərrüfatı, bank və maliyyə, alternativ enerji və digər sahələrdə məşğul olan 40-dan artıq şirkətin rəhbəri və nümayəndələri ilə gəldiklərini vurğulayaraq Azərbaycanda səmərəli görüşlər keçirdiklərini bildirib. O, müzakirələrdə zamanı belə bir nəticəyə gəldiklərini qeyd edib ki, Azərbaycan iqtisadi islahatlarla bağlı böyük işlər həyata keçirir. Digər nəticə bundan ibarətdir ki, ölkələrimizin yalnız ənənəvi enerji sektorunda deyil, başqa sahələrdə də əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanlar var. O vurğulayıb ki, Almaniya biznes dairələri Azərbaycanın Cənubi Qafqazda sülh proseslərinə sadıqlığını yüksək qiymətləndirir və bu da öz növbəsində bütün regionda müsbət inkişafın əsasını qoya bilər.

Görüşdə iqtisadi əlaqələrin perspektivləri, o cümlədən energetika, birləşmiş layihələr, investisiya və digər sahələrdə əməkdaşlıqla bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

4-cü ildir ki, Ermənistan sülh sazişindən yayınır, bunun üçün hər vasitəyə əl atır. Əslində İrəvan bunu özbaşına etmir, çünki Ermənistan Qərb, xüsusilə Fransa tərəfindən çox ciddi təhdid altındadır. İrəvanı sülhdən yayındırmaq üçün hazırda mümkün olan bütün addımları atırlar.

Ermənistanı faktiki olaraq Rusiya ilə konfrontasiyaya getməyə, KTMT-də fəaliyyətini dondurmağa sövq edirlər. Bütün bunlar hamısı Cənubi Qafqazda gərginliyi artırmağa, Ermənistanı sülhdən yayındırmağa hesablanmış addımlardır. Fransa birmənalı olaraq sülhün əleyhinədir.

Ermənistan Rusiyadan üz döndərir, özünə yenə həmi axtarır və faktiki olaraq havaya girərək, elə zənn edir ki, Azərbaycana qarşı hansısa təzyiq rıçaqları əldə edəcəklər, bununla nəyəsə nail ola biləcəklər.

İrəvanın bu oyunbazlıqları açıq şəkildə müşahidə olunur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 26 fevralda Xocalıdan Ermənistanla buna dair son sözünü dedi, sərt xəbərdarlıq etdi, onlara yeganə çıxış yolunu göstərdi. Sitat: "Yeni yiyə axtarışında olan, onun-bunun qucağına sığmayan Ermənistan bilməlidir ki, yeganə yol Azərbaycanın bütün şərtlərini qəbul etmək və Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından əl çəkməkdir!"

Ermənistan bu şərtləri qəbul etməmək siyasətinə davam edərsə, onu nə gözləyir?

Politoloq Anar Əliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan Prezidenti Ermənistanla xilas yolunu göstərib. Bu, Ermənistanla növbəti addımlarını atmaq üçün təqdim olunan yol xəritəsidir: "İlham Əliyev Ermənistan üçün yol xəritəsini bir daha cızdı. İrəvan bunu qiymətləndirməyi bacarmalıdır. Ermənistan tərəfi, nəhayət, reallıqları, reallıqların dikte etdiyi şərtləri düzgün qiymətləndirəcəksə, bölgemizlə bağlı mövcud geopolitik prosesləri düzgün dəyərləndirməyi bacaracaqsas, hesab edirəm ki, Azərbaycan Prezidentinin fikirlərindən nəticə çıxaracaq və çıxarmalıdır. Amma yenə də əvvəlki kimi Ermənistan xalqının deyil, kənar güclərin maraqlarının ifadəçisi rolunda çıxış etməyə davam edəcəksə, bu, Ermənistanı növbəti böyük faciələrə gətirib çıxaracaq. Eyni zamanda Ermənistan yenə də dalan dövlət olaraq qalacaq. Regional bir çox layihələrdən Ermənistan yenə də kənarda qalmış olacaq. Ermənistan iqtisadiyyatı yenə də ianələrdən, qrantlardan, erməni diaspor təşkilatların-

dan, xüsusilə Rusiyada yaşayan ermənilərin pul köçürmələrindən asılı olacaq. Ermənistan müstəqil iqtisadiyyata sahib olan dövlətə çevrilə bilməyəcək. Eyni zamanda Ermənistan bu addımları ilə sərhədləri daxilində növbəti Suriya formalaşdırmağa çalışır. Mən hesab edirəm ki, Ermənistan cəmiyyətinin prosesləri dərk eləyən ağıllı hissesi bütün bunları cəmiyyətə izah etməyə çalışmalıdır. Ermənistanın mövcud hakimiyyətinin guya qərbyönümlü siyasətinin əslində Ermənistanı hansı dalana dirədiyini, hansı uçurumla üz-üzə qoyduğunu cəmiyyətin ağıllı hissəsi bütün

cəmiyyətə aydın şəkildə izah etməli və hakimiyyəti reallıqların şərtlərinə uyğun addımlar atmağa məcbur etməlidir".

Politoloq hesab edir ki, növbəti proses Ermənistan daxilində çox ciddi gərginliklərin formalaşması ilə başlaya bilər: "Xüsusilə də nəzərə alsaq ki, məhz ABŞ-in, Fransanın diktəsi ilə anti-Rusiya ritorikası son dövrlər Ermənistan siyasi liderlərinin ifadələrində genişlənmişdir, Rusiya ittiham olunur, hətta konkret olaraq prezident Putin hədəf kimi önə çıxarılır. Rusiyanın bu prosese davamlı olaraq sakit yanaşacağı, seyrçi yanaşacağı o qədər də inandırıcı görünmür. Hesab edirəm ki, növbəti ayda Rusiyada keçiriləcək prezident seçkisindən sonra Kreml nəzərlərini Ermənistanla daha aktiv və sərt şəkildə döndərəcək. Bölgədə Rusiyanın əleyhinə formalaşdırılmağa çalışılan proseslərə ciddi müdaxilə edəcək. İndiki şəraitdə Rusiyanın Ermənistanı siyasi, iqtisadi, daxili həyatına müdaxilə imkanları kifayət qədər genişdir. Bu mənada bir neçə rıçaqlardan istifadə etməklə Ermənistanla gərginliyi artırmaq, hakimiyyətin dayaqlarını zəiflətmək istiqamətində prosesləri müşahidə edə biləcəyik. Eyni zamanda Qərb güclərinin bölgədəki maraqlarına zərbə vurmaqla yanaşı, bölgəmizdə sabitliyin yaranmasına

maneçilik törədilə bilər".

Ona görə də ekspert hesab edir ki, indiki şəraitdə Ermənistan hakimiyyəti daha düzgün, daha pragmatik yanaşma nümayiş etdirməlidir, nəinki şimal və ya cənub qonşularımızın, bölgəmizdən kənar güclərin də maraqlarının ifadəçisi deyil, öz dövlətinin, xalqının və bölgə xalqlarının maraqlarını əsas götürərək davranmalıdır: "Bölgəmiz böyük güclərin mübarizə meydanı olmamalıdır. Bundan Ermənistan kimi dövlətlər xeyirli çıxışa bilməz. Ermənistan üçün ən düzgün yol qonşu dövlətlərlə, xüsusən də Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri yaxşılaşdırmaq, əməkdaşlıq, normal qonşuluq münasibətləri qurmaqdır. Əks davranış Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına mane olmaqla yanaşı, paralel şəkildə bölgəmizə davamlı sülhün gəlməsində də ciddi təhdidlər formalaşdıracaq. Amma bütövlükdə bundan daha zərərli çıxan tərəf Ermənistan olacaq. Bu isə növbəti mərhələlərdə Ermənistan daxilində də ciddi katkizmlərin baş verməsinə gətirib çıxara bilər".

A.Əliyevin sözlərinə görə, indiki şəraitdə hələ ki Ermənistanın hakimiyyəti havadarlarının dəstəyinə arxalanaraq prosesləri uzada biləcəyini güman edir: "Amma hesab edirəm

ki, həm Gürcüstanın, həm də Ukraynanın təmsilində baş verən hadisələrdən Ermənistan rəhbərliyi daha düzgün nəticələr çıxarmağı bacarmalıdır. Həmin dövlətlərin yaşadığı məlum taleyi Ermənistanın da yaşayacağı heç də uzaqda deyil. Ermənistan bu acı perspektivdən xilas olmaq üçün havadarlarının qurduğu oyunların iştirakçısı olmaqdan imtina etməlidir. Başqa çıxış yolu demək olar mövcud deyil".

Politoloq Xəyal Bəşirov isə bildirdi ki, Prezident İlham Əliyevin Xocalı soyqırımının 32-ci ilində məhz Xocalıdan Ermənistanla ünvandığı mesajlardan, xəbərdarlıq tipli çağırışlardan İrəvan nəticə çıxarmaycaqsas, növbəti tarixi səhvə yol vermiş olacaq. Bu isə Ermənistan dövlətini və xalqını növbəti ağır məhrumiyyətlərə gətirib çıxaracaq: "Azərbaycan dövləti yenə də bu mövqeyi ortaya qoymuş oldu ki, biz Ermənistanla normal qonşuluq şəraitində yaşamaq tərəfindəyik və hətəta bunun təşəbbüsünü biz Xocalıdan nümayiş etdiririk. Bununla Azərbaycan sülh tərəfdarı olduğunu, Cənubi Qafqaza daimi sülhün gəlməsini istədiyini bir daha ortaya qoydu. Ermənistan Azərbaycan Prezidentinin dediklərindən özü üçün düzgün nəticələr çıxarmalıdır. Azərbaycana qarşı ərazi iddi-

Prezident sülhlə bağlı son sözünü dedi - rəylər

Anar Əliyev: "Ermənistan acı perspektivdən xilas olmaq üçün havadarlarının qurduğu oyunların iştirakçısı olmaqdan imtina etməlidir"
Xəyal Bəşirov: "Fəlakətli sonluqdan xilas olmağın yolunu Azərbaycan Prezidenti Ermənistanla Xocalıdan verdiyi mesajla göstərdi"

Samir Nuriyev yeni ədliyyə nazirini kollektivə təqdim etdi

Fevralın 28-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyev ədliyyə naziri Fərid Əhmədovu kollektivə təqdim edib. Təqdimat mərasimində çıxış edən Samir Nuriyev müstəqil Azərbaycan Respublikasında müasir ədliyyə sisteminin formalaşması və inkişafının Ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu bildirib.

Qeyd edib ki, Ulu öndərin rəhbərliyi ilə həyata keçirilmiş ardıcıl və məqsədyönlü hüquqi islahatlar nəticəsində Azərbaycan ədliyyəsi beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun yeni inkişaf yoluna qədəm qoydu, onun çoxşaxəli fəaliyyətini tənzimləyən normativ-hüquqi baza formalaşdırıldı, nazirliyin səlahiyyətləri genişləndirildi, cəmiyyətdə rolu artdı.

Prezident Administrasiyasının rəhbəri bildirib ki, hüquqi dövlət quruculuğu prosesini uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ədliyyə sisteminin inkişafı məsələlərini və ümumilikdə hüquq islahatlarını daim diqqət mərkəzində saxlayır. Dövlətimizin başçısının təsdiq etdiyi qanunvericilik aktları ilə Ədliyyə Nazirliyinin yeni fəaliyyət istiqamətləri, vəzifə və hüquqları, ədliyyə orqanlarında qulluq keçmənin qaydaları və şərtləri müəyyən olunub, ədliyyə orqanlarının inkişaf etdirilməsi məqsədilə müvafiq addımlar atılıb. Azərbaycan Prezidentinin hüquqi dövlət quruculuğu prosesində ədliyyənin rolunun gücləndirilməsi istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlər dövlət başçısının qanunun aliliyinin təmin olunmasına və insan hüquqlarının etibarlı qorunmasına xüsusi önəm verdiyini aydın göstərir.

Qarşıdan gələn dövrdə nazirliyin qarşısında duran vəzifələrlə bağlı Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarını diqqətə çatdıran Samir Nuriyev kollektivin öz səylərini əsirgəməyəcəyinə inandığını bildirib, bu işdə yeni təyin olunmuş nazirə və kollektivə uğurlar arzulayıb.

alanından əl çəkmək və sülh müqaviləsinə imzalamaq düzgün nəticə çıxarması demək olar. Lakin Prezidentimizin də dedi ki, Ermənistan yenə də özünə ağa axtarmaq və ağalarının aləti rolunda çıxış etmək yolunu seçir. Bu isə Azərbaycanı Ermənistanın hər cür təxribatına qarşı hazır olmaq məcburiyyəti qarşısında qoyur. Ermənistan kənar güclərin qucağında oturub onların sifarişləri ilə hərəkət etdikcə, Cənubi Qafqaz bölgəsi üçün təhlükə mənbəyi olmaqda davam edir. Ermənistanın bu siyasətinin qurbanı sonda özü olacaq. Paşinyan iqtidarı Fransanın, Makronun diktəsi ilə özünü

coş təhlükəli oyunun ən aktiv mərhələsinə daxil olmuş olur. Əgər Azərbaycanın təhlükəsizliyinə təhdid yaranacaqsa, Azərbaycan çox sərt cavab verəcək. Ermənistan bir tərəfdən Azərbaycanla sülh müqaviləsindən yayınır, o biri tərəfdən Türkiyəyə ərazi iddialarından əl çəkmir, digər tərəfdən, Rusiyaya faktiki olaraq arxa çevirir. İrəvanın tutduğu bu yol Ermənistan dövlətinin süqutuna aparıb çıxara bilər. Bu fəlakətli sonluqdan xilas olmağın yolunu isə Azərbaycan Prezidenti Ermənistanla Xocalıdan verdiyi mesajla göstərdi".

✎ **Əlibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

“18 ölkə bizim söylərimizin nəticəsi olaraq bu qanlı faciəni soyqırımı kimi tanımışdır. Ancaq bu ölkələrin arasında böyük dövlətlərin adları yoxdur. Beynəlxalq təşkilatlar, onların bir çoxu bu faciəyə biganə qalmışdır. Xocalı soyqırımı dünyanın gözü qarşısında baş vermiş qanlı cinayətdir. Xocalı soyqırımını inkar etmək ədalətsizlik və vicdansızlıqdır. Halbuki Ermənistan dövləti, o vaxt və bu gün onun arxasında duran eyni qüvvələr, eyni ölkələr əlindən gələni edirdilər ki, bu hadisə ört-basdır edilsin, Ermənistan məsuliyyətə cəlb olunmasın, Ermənistan qarşı hər hansı bir sanksiya tətbiq edilməsin və onlar cəzasız qalsın. Biz onilliklər ərzində çalışırıq, xüsusilə son illər ərzində çalışırıq ki, bu qanlı cinayəti törədənlər ədalət qarşısında cavab versinlər. Ancaq gördük ki, bu ədaləti ancaq biz özümüz bərpa etməliyik və bunu etdik. Biz tarixi ədaləti bərpa etmişik. Biz günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldığımız, onların qanını döyüş meydanında aldığımız, qoymadıq ki, onların qanı yerdə qalsın”.

Bu sözləri Xocalı faciəsinin 32-ci ildönümündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocalı rayonunda rayon ictimaiyyət nümayəndələri ilə görüşündə deyib.

Qeyd edək ki, bu günədək Xocalı soyqırımını dünyada 9 ölkə və ABŞ-in 21 ştatı tam və ya parlament səviyyəsində qətlam kimi tanıyıb. Faciəni tam səviyyədə qətlam kimi tanıyan ölkə və təşkilatlar bunlardır: Pakistan (2012), Türkiyə (2012), Sudan (2014), İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı.

Faciəni parlament səviy-

Böyük dövlətlərin Xocalı soyqırımını tanıması üçün nə edək - təklif

Fazil Mustafa: “Qalib dövlət kimi təbliğatın aparılması üslubunu da dəyişməliyik”

yəsində qətlam kimi tanıyan ölkə və təşkilatlar isə bunlardır: Meksika (2012), Kolumbiya (2012), Çexiya (2013), Bosniya və Herseqovina (2013), Peru (2013), Honduras (2013), İordaniya (2016), Cibuti (2017).

Beləliklə, gördüyü kimi, qanlı faciəni soyqırımı kimi tanıyan ölkələr arasında böyük dövlətlərin adları yoxdur. Xocalı soyqırımını tanımayan böyük dövlətlər təbii ki, qərəzli və dini amillərdən, xristian təəssübkeşliyindən çıxış edərək belə davranıb və Ermənistanın cinayətini per-

dələmək siyasəti güdüb. İndi Azərbaycan dünyada kifayət qədər sözü, çəkisi olan dövlətdir. Qarşıdakı mərhələdə hansı işləri görə biləcək ki, Xocalı soyqırımını bu dövlətlər tanısin? Yoxsa bu mümkün deyil?

Millət vəkili Fazil Mustafa mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışib: “Siyasətdə mümkün olan və olmayan məsələlər yoxdur. Bu gün elə bir güclü dövlətlə müttəfiq ola bilərsən ki, bu proseslər sən istədiyin şəkildə həllini tapa bilər. Ona görə də biz Xocalı faciəsi ilə bağlı

beynəlxalq arenada fəaliyyətimizi davam etdirməliyik. Məsələ yekunlaşmayıb və bizim buna yanaşmamız yenə də müharibədən sonrakı dövrün həm də diplomatik hücumu kimi nəzərdə tutulmalıdır.

Təbii ki, Xocalı faciəsinin qisasını zəfərlə və bu faciənin törədilməsində iştirak edən, buna sevinən erməni amili üzərində qələbə qazanmaqla almışıq. İndi həmin ermənilərin hamısı acınacaqlı duyğularını yaşayırlar. Bu məğlubiyyət onlar üçün hər şeyi alt-üst edib.

Amma biz həm də burada həlak olan insanların ruhu qarşısında məsuliyyət daşıyıırıq. Buna görə də bu soyqırımın böyük dövlətlər tərəfindən də tanınması istiqamətində addımlar davam etməlidir. Təbii ki, qalib dövlət kimi indiki bunun təbliğatının aparılması üslubu da dəyişməlidir, köhnə qaydada bu hadisələri hansısa teatrlaşdırılmış formada, kədər, yaxud acı formasında özümüzə göstər-

mək dövrü artıq arxada qalıb. Yeni biz bu əzabı, izzəti yaşamışıq, çəkmişik. İndi isə artıq diplomatik istiqamətdə vəsaitlər xərclənməli, təbliğat üçün dünyada bütün platformalarda bu məsələ gündəmə gətirilməlidir. Bu həm Ermənistanı yeni münasibətin, həm də səmimiyyət testi ola bilər. Yeni baxaq görək soyqırımdan danışanlar bu məsələdə hansısa bir şəkildə real addım ata biləcəklərmi? Biz bunu da sınaqdan çıxarmalıyıq”.

Azad Vətən Partiyasının (AzVP) Akif Nağı isə mövzuya bu cür şərh verdi: “Xocalı soyqırımının tanınması ilə bağlı bu günədək kifayət qədər iş görüldü. Yeni bütün dövlətlərin bu barədə məlumatı var. Ayrı-ayrı dövlətlərdə tanınmış ictimai xadimlər, incəsənət adamları bu prosesdə, məlumatlandırma kampaniyasında iştirak ediblər. Sadəcə, böyük dövlətlərin öz oyunları, öz siyasətləri var və başqa döv-

lətlərin mövqeyi onları qətiyyətlə narahat etmir. Yaxud onlar özlərinin maraqlarına uyğun məqamda hansısa dövlətin bu və digər problemlərdən istifadə etmək məqsədilə gündəmə gətirirlər. Məsələn, bu il Amerika prezidenti ki, nəhayət ki, ermənilərin qondarma “soyqırımı” ilə bağlı ifadə səsləndirdi. Nəticəsi nə oldu? Aydın məsələ idi ki, bu məsələ ermənilərin özünün xidməti deyildi. Yeni Amerika bunu Türkiyəyə təzyiq vasitəsi kimi istifadə edir və bəzi Avropa ölkələri də bu mövqedədir. Ona görə də biz heç də üzülməməliyik ki, niyə böyük dövlətlər Xocalı faciəsinə soyqırımı kimi tanımır.

Hər il fevral ayında ermənilər çox narahatlıq keçirirlər. Çünki dünyada Xocalı soyqırımı haqqında kampaniyalar keçirilir, insanlar da ermənilərdən soruşurlar ki, bu nə məsələdir. Ermənilər elə bir cinayət, vəhşilik törədiblər ki, onun altından çıxma bilmirlər. Bizim hədəfimiz o deyil ki, böyük ölkələr bizim dərdimizə şərik olsun, bizə rəhmi gəlsin, bu cür siyasət ermənilərin siyasətidir, bizim məqsədimiz budur ki, ermənilərin necə vəhşi və cinayətkar olduğunu dünyaya çatdırmaq. Bu bizim üçün çox vacibdir və bu istiqamətdə də işlərimiz gedir”.

✉ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya XİN-dən İrəvana ittiham

“Regionda kommunikasiyaların açılması Ermənistanın mövqeyi ucbatından dalana dirənib”

Cənubi Qafqazda regional kommunikasiyaların açılması ilə bağlı işlər Ermənistan tərəfinin mövqeyinə görə dayanıb.

“Report” xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözçüsü Mariya Zaxarova fevralın 28-də keçirdiyi brifinqdə deyib.

O xatırladı ki, Ermənistan hakimiyyəti daha əvvəl regional kommunikasiyalar açmağa hazır olduqlarından danışmış: “Azərbaycan bundan imtina etməyib. Bu məsələ Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan baş nazirlərinin müavinlərinin həmsədrlik etdiyi üçtərəfli işçi qrupu formatında bir neçə dəfə müzakirə olunub. Amma bu iş Ermənistan tərəfinin mövqeyi ucbatından dalana dirənib”.

“Rusiyanın Ermənistanda dövlət çevrilişinə çağırışları ilə bağlı baş nazir Nikol Pa-

şinyanın dediklərinin heç bir əsası yoxdur”. Bunu da Mariya Zaxarova bildirib.

XİN rəsmisi vurğulayıb ki, Rusiya rəsmiləri heç vaxt və heç yerdə qanuni yolla seçil-

miş hakimiyyətin devrilməsi ilə bağlı zərər qədər çağırışlarda iştirak etməyiblər.

“Rusiya tərəfi rəsmi İrəvanın həm hazırkı rəhbərliyinə, həmçinin bundan əvvəl-

ki hakimiyyətlərinə, ümumiyyətlə, istənilən suveren dövlətə münasibətdə oxşar yanaşmanı bəyan edir”, - Mariya Zaxarova vurğulayıb.

NATO Bakıda “Hərbi tibb kursu” keçirir

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin NATO ilə 2024-cü il üçün Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməkdaşlıq Proqramına əsasən, Brunssum Birgə Qüvvələr Komandanlığının mobil təlim qrupu tərəfindən hərbi hokimlərin iştirakı ilə “Hərbi tibb kursu” keçirilir.

APA xəbər verir ki, bu barədə MN-dən bildirilib.

Məlumatla görə, Milli Müdafiə Universitetində keçirilən kursda iştirakçılara mobil təlim qrupu tərəfindən “NATO-nun tibbi dəstəyi”, “Hərbi tibbi planlaşdırma” və “Tibbi təxliyənin planlaşdırma”-sı və digər mövzularda məruzələr təqdim olunur.

Mart ayının 1-dək davam edəcək kursun keçirilməsində əsas məqsəd tibb ixtisaslı hərbi qulluqçuların üzərinə düşən tibbi təminat tapşırıqlarının dövrün tələbləri çərçivəsində qurulmasını təmin etmək, eləcə də hərbi tibb sahəsində yeniliklərin tətbiqini sürətləndirməkdir.

AŞ PA Azərbaycana dair müraciətlərə hansı

cavabı verəcək? - münasibətlər düzələcəkmə...

Politoloq: "Bu tələblər qarşısında Azərbaycan yenidən AŞ PA-ya qayıda bilər, amma..."

Türkiyə, Gürcüstan, Macarıstan və bir neçə beynəlxalq təşkilatdan sonra Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Assambleyası (QDİƏTPA) da Azərbaycanla bağlı AŞ PA-ya müraciət edib. Qurumun vitse-prezidenti və qurumdakı Türkiyə nümayəndə heyətinin rəhbəri Fatih Dönmez, vitse-prezident və Albaniya nümayəndə heyətinin rəhbəri Petro Koçi, vitse-prezident və Gürcüstan nümayəndə heyətinin rəhbəri Ramaz Nikolaşvili, həmçinin Ukrayna nümayəndə heyətinin rəhbəri Anna Purtova, Serbiya nümayəndə heyətinin rəhbəri İqor Beçiç və Yunanıstan nümayəndə heyətinin rəhbəri Konstantinos Vlasas AŞ PA prezidenti Teodoros Rusopolosa QDİƏTPA-nın Beynəlxalq Katibliyi adından məktub ünvanlayıblar.

Musavat.com bu barədə Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə istinadən xəbər verir. Məktubda Teodoros Rusopolosa AŞ PA-nın prezidenti seçilməsi münasibətilə təbrik ifadə olunur, həmçinin QDİƏTPA və AŞ PA arasında əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və gələcək perspektivlərinə toxunulur. Qeyd olunur ki, ötən müddət ərzində QDİƏTPA demokratiya və qanunun aliliyinə hörmət edən Avropa institutları ilə fərdali əməkdaşlıq edib, lakin təəssüf ki, həm QDİƏTPA-nın, həm də AŞ PA-nın üzvü Azərbaycan AŞ PA-da səsvərmə hüququndan məhrum olunub. Məktub müəllifləri Cənubi Qafqazın aparıcı dövlətlərindən biri olan Azərbaycanın insan hüquqlarına hörmətlə yanaşdığını vurğulayaraq, yaxın gələcəkdə Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞ PA-da səsvərmə hüququnun bərpa ediləcəyinə ümidlərini ifadə ediblər.

Nəzərə çatdırıq ki, AŞ

PA-nın qış sessiyası zamanı qurum Azərbaycana qarşı qərəzli mövqe tutaraq, ölkəmizi səsvərmə hüququndan məhrum edən qətnamə qəbul edib. Buna etiraz olaraq nümayəndə heyətimiz AŞ PA-da fəaliyyətini dondurduğunu bəyan edib və sessiyanı tərk edib.

Məlum müraciətlərdən sonra AŞ PA öz qərarına yenidən baxacaqmı? Bunun mexanizmi varmı? AŞ PA qərarını dəyişərsə, Azərbaycan da dondurduğu fəaliyyətini bərpa edə, münasibətlər düzələ bilərmi? Bu, daha çox kimə lazımdır?

Prezident İlham Əliyev fevralın 1-də Parlamentlərarası İttifaqın Baş katibi Martin Çunqonqu qəbul edərkən AŞ PA-da anti-Azərbaycan xarakterli daşıyan və Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin ratifikasiya edilməməsi ilə bağlı azlıq olan bir qrupun təşəbbüsünün dialoqa xidmət etmədiyini vurğulayaraq bildirib ki, bu, ümumiyyətlə, parlament platformasının ənənələri ilə ziddiyyət təşkil edir. Azərbaycan nümayəndə heyətinin hüquqlarının bərpa edilməli olduğunu deyən dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan nümayəndə heyətinin hüquqları bərpa olunmayacağı təqdirdə, Azərbaycan tərəfindən də Avropa Şurası və Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə iştirak məsələsinə yenidən baxılacaq.

Gürcüstanın qurumdakı nümayəndə heyətinin rəhbəri G.Mikanadze isə hesab edir ki, qətnamə AŞ PA çərçivəsində Azərbaycanla gələcək əməkdaşlığı və fikir mübadiləsinə mümkün edir. Bu, AŞ PA-nın Cənubi Qafqaz regionu ilə qarşılıqlı fəaliyyətinə də mənfi təsir göstərəcək. Vurğulanır ki, qərar Avropa Şurasının dialoq və əməkdaşlıq üçün va-

cib platforma kimi missiyasına və nüfuzuna da xələl gətirir. Bu qətnamə Avropa Şurasının dəyər və öhdəliklərinin ruhuna zidd olmaqla yanaşı, daha çox qütbləşməyə səbəb ola və AŞ PA-ya üzv dövlətlər arasında xüsusilə dəyərli olan etimad əsaslı əməkdaşlığa xələl gətirə bilər.

G.Mikanadze AŞ PA-nı Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin ratifikasiya edilməməsi barədə qərarın zərərli nəticələrinin qarşısını almaq üçün bu qətnamənin yenidən nəzərdən keçirilməsinə çağırır.

Politoloq Qabil Hüseynli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, AŞ PA bu qərarlara çox asanlıqla baxa bilər: "Məsələn, bir neçə il əvvəl Rusiyanı AŞ PA-dan kənarlaşdırdılar, sonra yenidən onun hüquqlarını bərpa etdilər. Ukraynaya hücumdan sonra isə tamamilə kənarlaşdırdılar. Azərbaycanın yol verdiyi ciddi qüsurlar yoxdur. Üstəlik, AŞ PA-nın üzvü olduğu dövlətlərin bir çoxu Azərbaycana qarşı haqsız davranıldığını və Azərbaycanı yenidən AŞ PA-ya qaytarılmasını tələb edir. Bu günə kimi beş ölkə bunu tələb edib. Güman edirəm ki, bunun sayı hər ay artacaq. Əgər AŞ PA-nın üzvü olduğu ölkələr Azərbaycanın təşkilata qaytarılmasını tələb etməkdə davam etsələr, AŞ PA-nın mərkəzi orqanları bu tələblər qarşısında Azərbaycanı yenidən bu təşkilata qaytara bilər. Onsuz da Azərbaycanı AŞ PA-dan uzaqlaşdırlarkən bizim nümayəndə heyətimdə müəyyən yanlışlıqlara yol verilməmişdi. Gündəmdə Azərbaycanı uzaqlaşdırmaq məsələsi yox idi. Azərbaycana xəbərdarlıqlar və sairə bu kimi məsələlər var idi. Sonradan mü-

əyyən nüanslar AŞ PA-nın mərkəzi orqanlarını qəzəbləndirdi, Fransa və Almaniya ara qarışdıraraq Azərbaycanın AŞ PA-dan kənarlaşdırılması iddiasını qaldırdılar. Amma mən əminəm ki, Azərbaycanın Avropa üçün, Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün oynadığı rol, üstəlik ölkənin super gücü, bölgədə münasibətlərin tənzimləməsində oynadığı rol, Azərbaycanın yenidən AŞ PA-ya üzv kimi qəbul edilməsinə, yaxud da əvvəlki statusunun bərpa edilməsinə gətirib çıxaraçaq. Onsuz da kənarlaşdırmanın müddəti bir ildir. Bir ilin ərzində çox şeylər baş verə bilər".

Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri, Milli Məclisin deputatı Səməd Seyidov Teleqraf-a açıqlamasında deyib ki, Azərbaycanla bağlı mövcud reallığın dəyişdirilməsi üçün Avropa Şurası Parlament Assambleyasına dost, tərəfdaş ölkələrin müraciətləri davam edir: "Sözsüz ki, bu istiqamətdə ünvanlanan məktubların sayı bundan sonra da artacaq. Realığı başa düşən siyasətçilər AŞ PA-nın özünü nə qədər dərin bir quyuya atdığından fərqləndir. Buradan çıxmaq təşkilat üçün müşkül və müəkkəb bir məsələyə çevrilib. AŞ PA öz davranışları ilə maraqsız bir quruma çevrilib. Azərbaycan AŞ PA-da yoxdursa, o, gündəmdən çıxıb. Hazırda Fransanın əqibətini yaşayır. Təəssüf ki, bu beynəlxalq təşkilat realıqdan tamamilə uzaq bir yol seçdi. Onlar düşündülər ki, təzyiq və təhqir, qeyri-obyektiv "sənəd" və "qətnamələr"lə nüfuz qazanacaqlar. Nəticədə əks proses baş verdi. Beləliklə, AŞ PA olan-qalan nüfuzunu itirərək özünü gündəmdən çıxartdı".

Qeyd edək ki, 24 yanvar 2024-cü il tarixində Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞ PA) Azərbaycan nümayəndə heyətinin qurumun 2025-ci ilin yanvar sessiyasına qədər səsvərmə hüququndan məhrum edilməsinə dair qətnamə qəbul edib. Qətnamənin müzakirəsi zamanı 76 deputat Azərbaycanın əleyhinə, 10 deputat lehinə səs verib, 4 deputat bitərəf qalıb. 16 deputat isə səsvərmə iştirak etməyib. Səsvərmə zamanı Türkiyə (9 deputat) və Albaniya (1 deputat) nümayəndələri sənədin əleyhinə səs veriblər.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

"Fransız ordusunun Göyçədə varlığını rəsmiləşdirmək üçün düyməyə basılıb..."

Əziz Əlibəyli: "Burada Azərbaycan və Türkiyəyə qədər çox ciddi addım atmalı olan ölkə Rusiyadır"

Uzun dövrlər ermənilərdən yaşadıkları coğrafiyada gərginlik yaratmaq üçün istifadə olunub - Osmanlı İmperiyası, 20-ci əsrin əvvəlləri, 20-ci əsrin sonları və s. Yenə tarix təkrarlanır, bu dəfə Qərbi Ermənistan vasitəsilə Cənubi Qafqazda gərginlik yaratmağa çalışır. Məqsəd isə bölgədə vəziyyəti gərginləşdirmək, Rusiyaya qarşı yeni cəbhə açmaq və Rusiyanın yerini tutmaqdır.

Bu dəfə Fransa Qərbi "qanlı ssenarisi"ni reallaşdırmağa imza atıb. Müharibə üçün Ermənistandakı və xaricdəki bütün revansist qüvvələrin səylərini birləşdirmək tələb olunur...

Müharibəyə hazırlıq istiqamətində əsas addım Ermənistanın silahlandırılmasıdır. Hazırda Fransa bu prosesi öz üzərinə götürüb. Fransa və Hindistanda Fransa lisenziyası ilə istehsal olunan silahlar Ermənistanla ötürülür, fransız hərbiçiləri Ermənistan piyada və dağatıcı bölmələrinə təlimlər keçir.

Al missiyası Azərbaycanla sərhədə yerləşdirilib, Azərbaycan haqda kəşfiyyat məlumatları toplanır, fransız general sərhədə gəlir.

Paralelində böhtan, qərəz nümunəsi kimi "Azərbaycan hücumu hazırlaşır" təbliğatını apararaq Qərbi Azərbaycan Ordusunun Zəngilan istiqamətindəki mövqelərinin atəşə tutulmasını, hərbcimizin yarananmasını, şərti sərhədə atəşkəsin davamlı pozulmasını, Naxçıvan istiqamətində təxribatlara əl atılmasını görməzlikdən, eşitməzlikdən gəlir.

Mövzuya münasibət bildiren **Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin mətbuat xidmətinin rəhbəri, beynəlxalq məsələlər üzrə mütəxəssis Əziz Əlibəyli** Musavat.com-a açıqlamasında deyib ki, Qərbi bir neçə istiqamətdə Azərbaycana qarşı "hücumlarını" arqumentləşdirir: "Bu, tək cəhətdə haqqında silahlardan verilməsi sahəsini əhatə etmir. Bu, bilavasitə müharibə dövrünə qədərki hazırlıq və döyüş öncəsi strateji planlaşdırma, kəşfiyyat məlumatlarının toplanması, strateji məlumatların əldə olunması, casusluq, təxribat istiqamətlərini də əhatə edir. Hesab edirəm ki, bunun əlaqələndirildiyi sahə - kiberməkən tamamilə geniş bir areal üzrə İranın da Ermənistan və Fransa üçbucağına daxil olmaqla geniş şəkildə şəbəkələşməsi göstərilir. Faktiki olaraq Ermənistan üzərindən ciddi müharibə anonsları verilir.

Düşünürəm ki, burada Azərbaycan və Türkiyəyə qədər çox ciddi addım atmalı olan ölkə Rusiyadır. Onun Ukraynadakı mövqelərinin bu dərəcədə titrəməsi Ermənistanda antirus cəbhəsinin real addım atmasına gətirib çıxarır.

Xüsusilə də Zəngəzur cəbhəsində belə bir toqquşma fikrini alovlandırmağa çox yaxındırlar".

Ekspertin fikrincə, Azərbaycanın hərbi gündəliyini, qoşunların dislokasiyasını izləsək, Naxçıvan ordusunun sərt qış və dağlıq şəraitdəki təlimlərinə fikir versək, ipuçlarını da görə bilməyimiz mümkündür: "Hesab edirəm ki, xüsusilə Ermənistan prezidentinin İraqa səfəri, baş nazir Nikol Paşinyanın paralel şəkildə digər vacib ölkələrə səfəri imkan verir ki, biz təxmini dairəni müəyyən edək. Fransadan sinxron şəkildə ciddi bir tezis, təlimat gəlir. Fransız ordusunun Göyçə dağlarındakı varlığını rəsmiləşdirmək üçün düyməyə basılıb..."

Ekspert hesab edir ki, Fransa silahlarının Ermənistanla gəlməsi və Fransanın orada silahlı şəkildə təmsil olunması böyük bir konsepsiyanın tərkib hissəsidir: "Bu da Avropa quru qoşunlarının Ukrayna cəbhəsinə müdaxiləsi düşüncəsinin davamı kimi görünür.

Xatırlayırınsızsa, Makron "biz artıq Ukrayna cəbhəsində öz ordumuzla təmsil olunmaq istəyirik" deyərək açıqlama verib. Bu fikri daha öncə slovakıyalı siyasətçinin də dilindən eşitdik. İlk ipuçlarını o vermişdi. Bunu o qənaətlə əsaslandırdılar ki, ABŞ-dakı seçkilərin nəticələri qeyri-müəyyən görünür və Trampın güclü şəkildə mübarizəyə başlaması Avropanın özünün təhlükəsizlik paradigmalərini dəyişməyə məcbur edir. Söhbət Slovakıyanın baş naziri Robert Fikodan gedir. 5 konsensus istiqamətində Avropa və Ermənistan öz baxışlarını region ölkələrinə yaymaq niyyətindədir. Ermənistanla kibermübarizə sahəsində əməkdaşlıq təklif edilir. Bu əməkdaşlığın içərisində srağagün Parisdə imzalanmış müqavilə dayanır. Fransa ilə Ermənistan Azərbaycan və Rusiyaya qarşı kibercümlük sahəsində əməkdaşlıq edəcək.

İkinci məsələ silahların birgə istehsalı, hərbi imkanlardır. Ermənistanda silah istehsalı bu ölkənin silahlandırılmasından çox onun silah anbarı rolunu oynamasına istiqamətlənir. Görünür, bunun əsasında qarşıdakı dövrlərdə müharibənin uzunmüddətli alternativ istehsalat mərkəzi yaratmaq və Ermənistandan bu cür istifadə etmək niyyəti dayanır..."

□ **Aytan NOVRUZ,**
Musavat.com

Parlamentdən uşaqları əmizdirmək çağırışları

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Dostum Vüsal bəy mənə yazır ki, sən su çərşənbəsi münasibətilə uca xalqımıza su verilməsini nə haq yerə təriflədin. Sən demə, dünən, sovet qəzetlərinin rubrikasıyla yazsaq, “biz yazandan sonra” dövlət su idarəsinin müdiri nəşə brifinq edibdir, ölkəmizdə su ehtiyatlarının azaldığını göstəribdir. Sitat: “Son illərin iqlim dəyişiklikləri səbəbindən respublikamızda yerüstü su ehtiyatları kəskin azalıb. 2022-ci ildə cəmi 17 milyard kubmetr suyumuz vardı. Bu, çoxillik planlarımızın 17 %-dir (açıq, bu cümlədən bir damcı da anlamadım, ola bilsin müdir “illik ehtiyacımız” deyib, bisavad müxbir bu cür qələmə alıb - Z.H.) Bunun da 4,8 milyard kubmetri daxildə formalaşmış, qalanı isə qonşu ölkələrdən daxil olub”. Sitatın sonu.

Bu kimi söhbətlər əhalidə (o cümlədən Vüsal müəlimdə) haqlı təşviş oyadır, çünki biz görə-görə gəlmişik. Əgər dövlətin məmuru sahəsindəki problemlərdən danışarsa, bunun təpiyi axırda yenə camaata deyir. Yəqin indi də suyun qiymətini qaldırmaq istəyirlər. Başqa mənə-zad yoxdur, əmin olun.

İnşallah, Od çərşənbəsində də qaz idarəsinin müdiri problemlərdən danışmaz. Yoxsa axırıncı çatır. Düzdür, yavaş-yavaş qənaətə öyrəşirik, işlər pis getmir, sadəcə, əcəl imkan vermir.

Təklif edirəm Torpaq çərşənbəsində keçmiş Dövlət Torpaq Komitəsini bərpa eləyək. Gül kimi idarə idi, ölkədə nə qədər moşennik ora yığılmışdı, başlarını qatırdılar. İdarə ləğv ediləndən sonra hərəsi bir tərəfdə xalqın canına darasdı, torpaqların qiyməti qalxdı. Külək çərşənbəsində isə hər hansı dövlət tədbirinə ehtiyac yoxdur, elə jurnalistlərimiz özü yetərinə küləkləyirlər.

Qayıdaq mövzumuz (guya hansısa mövzu varmış). Deputatlardan biri təklif edib ki, uşaqlara ana südü əmizdirməliyik, yoxsa təhlükəli vəziyyət yaranır. Süni uşaq yeməklərini azaltmaq lazımdır və sairə.

Əla təklifdir, ancaq ananın südü kasıblıqdan, xəstəliklərdən, aclıqdan yoxdursa nə eləsin? Deputatlar şəxsən neçə körpəni əmizdirməyi öhdələrinə götürür? Neçə illərdir millət “uşaq pulu” deyib mələşir, parlament bu istiqamətdə sıfır iş görüb, lakin indi “uşaqlara ana südü verin” deyər dızılşaşırlar - Tağı müəllimin təbiriylə yazsaq.

Xəbər lentində gözüme bir deputatyönlü xəbər də deydi: Ağcabədidə camaat ağlaşma qurub, becərdikləri soğanı saxlamağa, satmağa şərait yox imiş, hamısı həyətdə-bacada çürüməkdə, cücərməkdədir. İşin türkün sözü, ilgincləri odur ki, bir neçə il qabaq camaat işsizlikdən gileylenəndə məhz bu Ağcabədinin deputatı xalqı soğan əkməyə çağırırmışdı. Buyur. Xalq deputatının çağırışına əməl edib, lakin məhsul əlində qalıb. Şair demişkən: “Soğan soya-soya ağlayan millət, Ömrün soğan kimi acıdı, acı!” Ümid eləyək şairin göz yaşları qurusun, hökumətdən növbəti ev gəlir, kupça islanar.

Ancaq mövzumuz, əlbəttə, bu deyil. Əsas xalqın vəziyyətidir. Xalq nədir? Bir kinoda bu haqda gözəl deyirlər: “Bunlar xalq deyil, bunlar şəhərimizin ən yaxşı adamlarıdır”.

Yuxanda adını çəkmədiyimiz (mən ümumiyyətlə heç kimin adını çəkmirəm, bizdə indi belə şeylərin qəti mənası qalmayıbdır) deputat südlə əmizdirmək temasından başqa, xalqa süni qidaların verilməsindən də şikayət edibdir. Deyir nəticədə bədxassəli şişlər yaranır. Xərçəngin 35-40 faizi buna görəymiş.

Bəs görəsən, süni deputatlar millətə neçə faiz ziyan vurur? Ümid edirəm isveçrəli alimlərin bu istiqamətdə araşdırmaları ilə tezliklə tanış olarıq.

NATO Ukraynaya Rusiyaya qarşı döyüşmək üçün birbaşa ordu göndərməyə hazırlaşmadığını bəyan etsə də, Fransa fərqli siyasət aparır. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, prezident Emmanuel Makronun sonra baş nazir Qabriel Attal da Ukraynaya hərbi qüvvələrin göndərilməsini istisna etməyib. Attal bildirib ki, Rusiyanın Ukraynada qələbəsinin qarşısını almaq üçün Qərbin sayəsində hər şey masadadır:

“Müharibədə heç nəyi istisna edə bilməzsiniz”. Nəzərə çatdırıq ki, bundan bir gün əvvəl Emmanuel Makron Qərbin quru qoşunlarının Ukraynaya göndərilməsini istisna etmədiyini söyləmişdi. Bunun ardınca baş nazir Attal daha açıq danışmış. O bildirib ki, hələlik quru qoşunlarının rəsmi olaraq Ukraynada yerləşdirilməsi ilə bağlı konsensus yoxdur: “Ancaq heç bir dinamikanı istisna etmək olmaz. Biz Rusiyanın bu müharibədə qalib gələ bilməməsi üçün əlimizdən gələni edəcəyik”. Makronun sözlərinə aydınlıq gətirən xarici işlər naziri Stefan Sejournet isə bildirib ki, dövlət başçısı minalardan təmizləmə, yerli sursat istehsalı və kibermüdafiə kimi konkret tapşırıqları yerinə yetirmək üçün qoşunların göndərilməsini nəzərdə tutur.

“Qərbin xüsusi təyinatlı dəstələri Ukraynada döyüşür”, “Faynaşlı Tayms” mənbələrinə istinadla bu məlumatı yayıb. “Hər kəs bilir ki, Ukraynada Qərb xüsusi təyinatlıları var. Onlar, sadəcə, bunu rəsmi şəkildə etiraf etməyib”, - mənbə bildirib. Xüsusi təyinatlıların hansı ölkələrdən olduğu barədə məlumat verilməyib. “Bild” nəşri də öz növbəsində yazıb ki, bəzi Qərb ölkələri Rusiya ordusu cəbhədə ciddi uğur əldə edəcəyi təqdirdə Ukraynaya öz hərbi qüvvələrini göndərmək imkanını istisna etmir”. Fransadan gələn və ortalığı qarışdıran açıqlamalar isə Şimali Atlantika Alyansı tərəfindən təkzib edilməkdədir. “Hərbi alyansın Ukraynaya qoşun yeritmək planı yoxdur”. Baş katib Yens Stoltenberq Makronun bəyanatına münasibət bildirərək deyib. Stoltenberq vurğulayıb ki, NATO müttəfiqləri Ukraynaya görünməmiş dəstək verir. “Biz bunu 2014-cü ildən edirik və gənşməyən işğal başlandıqdan sonra söylərimizi artırırdıq. Amma hazırda NATO qoşunlarını Ukraynada yerləşdirmək planları yoxdur”, - Şimali Atlantika Alyansının rəhbəri qeyd edib.

Almaniya, Böyük Britaniya, İspaniya, Polşa və Çexiya da Ukraynadakı müharibədə iştirak etmək üçün quru qoşunlarından istifadə olunması ilə bağlı variantı istisna edib-

Fransız ordusu Ukraynaya girir - NATO qoşunları ruslara qarşı döyüşəcəkmi...

Makronun bəyanatı ortalığı qarışdırıb və Parisdən düzəlişlər edilir; alyans və müttəfiq ölkələr isə ordularını cəbhəyə göndərməyi istisna edirlər, Kremləndən reaksiya var - analiz

Almaniya kansleri Olaf Şolz fevralın 27-də deyib: “Ukrayna torpaqlarında nə Avropa ölkələri, nə də NATO dövlətlərinin əsgərləri olmayacaq”. Birləşmiş Ştatlar da Ukraynaya qoşun göndərməyəcək. Ağ Evin Milli təhlükəsizlik şurasının nümayəndəsi Edrien Uotson söyləyib. Bununla belə, Slovakiyanın baş naziri Robert Fico bildirib ki, bəzi dövlətlər ikitərəfli sazişin bağlanması çərçivəsində hərbi kontingentlərini Ukraynaya göndərmək barədə razılığa gəlirlər.

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov NATO ölkələrindən Ukraynaya müəyyən kontingentlərin göndərilməsinin mümkünliyünün müzakirəsi faktını vacib adlandırdı: “Əlbəttə ki, bu çox vacibdir, yeni elementdir. Fransa prezidentinin çıxışının bütün digər elementləri artıq bu və ya digər şəkildə səsləndirilib, nəzərə alınıb. Biz cənab Makronun Rusiyaya strateji məhlubiyyətin verilməsinin zəruriliyi ilə bağlı mövqeyini yaxşı bilir. Amma biz diqqət yetirdik ki, Ukraynaya hərbi qüvvələrin göndərilməsi mövzusu həqiqətən də müzakirə olunub”. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova da məsələyə reaksiya verib. Sitat: “Makronun Qərb quru qüvvələrinin Ukraynaya göndərilməsi ilə bağlı bəyanatı ortalığı qarışdırıb və Parisdən düzəlişlər edilir; alyans və müttəfiq ölkələr isə ordularını cəbhəyə göndərməyi istisna edirlər, Kremləndən reaksiya var - analiz

məsi ilə bağlı bəyanatı Fransa üçün biabırılıqdır. Kimi və hara göndərəcək? Zelenskini bunkerini qorumağa? Əlbəttə ki, Fransa üçün belə ayıbdır. O özünü dövlət başçısı, siyasətçi kimi ifşa etdi. Bununla da kifayətlənmədi. Bu, antihitler koalisiyasının sıralarında bugünkü Fransanın BMT Təhlükəsizlik Şurasında yer almasını təmin edən insanlara atəş açmaqdır”, - o bildirib. Bu arada, Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula von der Leyen bildirib ki, Avropa İttifaqı Rusiyanın dondurulmuş aktivlərindən əldə edilən gəlirdən Ukraynaya hərbi təchizat almaq üçün istifadə etməyi nəzərdən keçirməlidir.

Bütün bu reaksiyalardan belə görünür ki, Ukraynada savaş daha da böyüyəcək. Siyasi ekspert Azad Məsiyevin “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, Ukraynada faktiki olaraq NATO-Rusiya müharibəsi gedir: “De-fakto NATO dövlətləri bu münasibətdə iştirak edir. Onların müddətli adı ilə mütəxəssisləri, kəşfiyyatı Ukrayna döyüşlərinə cəlb edilirlər. Sadəcə, NATO de-yure şəkildə münasibətə daxil olarsa, Rusiya nüvə silahını işə sala bilər, bəşəriyyət üçün faciəyə səbəb olar. Ona görə Makronun açıqlaması avantüradır”. Təhlilçi hesab edir ki, bu müharibənin başında ABŞ gedir

və Fransa kimi dövlətlər də oyuna buraxılır: “Rusiyanın daha çox uğur əldə edə bilməməsi üçün belə çağırışlar səslənir. Ancaq Kreml məqsədlərinə çatmaqda davam edir. Sadəcə, NATO münasibətində de-yure iştirak edərsə, blokda parçalanmalar ola bilər. Çünki heç də bütün üzv ölkələr bu qərarı dəstəkləməyəcəklər”. Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova isə Fransa qoşunlarının özlərini də dedi ki, kimi müxtəlif təyinatlarla Ukrayna ərazisinə yerləşdirilməsi mümkündür: “Bunu döyüşən ordu kimi qələmə verməyəcəklər. Neçə ki, müxtəlif ölkələrdən Ukrayna üçün döyüşməyə gedənlər var. Əgər bunu rəsmi elan etsələr, Rusiyaya argument qazandırmış olaçaqlar. Ona görə də dərhal təkzib bəyanatları səsləndirildi. Əslində NATO Ukraynanı sona qədər dəstəkləməyi qarşısına məqsəd qoyub. Bu yardımlar azalan və artan xətt üzrə tez-tez dəyişə bilər, döyüş meydanında şərait hər dəfə bir ordunun xeyrinə inkişaf edə bilər, əsas hədəf isə müharibəni uzun illər uzatmaqdır. Bu, resursların tükəndirilməsi savaşdır. Yəni həm geopolitik, həm geoeconomik əhəmiyyəti var. Bu münasibətə belə baxmağın tərəfdarıyam”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

28 fevralda Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla ermənistanlı həmkarı Ararat Mirzoyan Almaniyanın paytaxtında görüşüb. Yazı çapı hazırlanarkən danışqların detalları barədə hansısa məlumat açıqlanmamışdı. Amma danışqlar bu gün, fevralın 29-da da davam etdiriləcək, yalnız ondan sonra hansısa məlumatların açıqlanacağı gözlənilir.

Ümumilikdə Berlin görüşünün baş tutması müsbət hadisədir. Azərbaycan bütün dönmələrdə əməlləri, davranışları ilə sübut edib ki, sülh üçün əlindən gələni edir və edəcək. Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Prezident İlham Əliyev keçirdiyi görüşlərdə, verdiyi açıqlamalarda bir daha sülhə sadıqlığımızı bəyan etdi. Münxen konfransından sonra Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Berlində görüşməsi bu baxımdan pozitiv hadisədir. Azərbaycan təbii ki, sülh gündəliyinə sadıqdır. Ancaq öncədən də bellidir ki, indiki - mövcud realiaqlar çərçivəsində Ermənistan tərəfi Berlin görüşünə də hansısa nəticə üçün yox, sırf beynəlxalq aləmin gözündən pərdə asmaq, imitasiya üçün gedir. Çünki Fransa, Qərb İrəvanı sülhdən yayındırmağa çalışır. Belə durumda təbii ki, Ermənistan Berlində sülhlə bağlı müzakirələrdə səmimi olmayacaq, hər hansı bir öhdəliyi yerinə yetirməyə razılıq verməyəcək. Təbii ki, İrəvan xarici təsir dairələrinin boyunduruğunda qaldıqca onu sülh sazişi imzalamağa imkan verməyəcəklər. Ermənistan ilk növbədə doğru siyasi kursunu müəyyənləşdirməli və Azərbaycanın təklif etdiyi birbaşa danışqlara razı olmalıdır. Nəticə yalnız bu zaman ola bilər...

Ermənistandakı ayrı-ayrı dairələr hətta indiki, sülh danışqlarının gətirdiyi saatlarda belə, qeyri-konstruktiv davranmaqdadırlar. "Sülh müqaviləsinin mətni üzərində iş aparılarkən müəyyən maddələr razılaşdırılsa da, sonrakı mərhələlərdə Azərbaycan bundan yayınıb". Musavat.com xəbər verir ki, belə bir əsassız suçlama və böhtan Ermənistan parlamentinin xarici əlaqələr üzrə

daimi komissiyasının sədri, hakim "Vətəndaş sazişi" partiyasından olan deputat Sarkis Xandanyan tərəfindən gəlib.

Göründüyü kimi, Ermənistanda sülhü pozmaq istəyən qüvvələr yalnız revanşistlər, yəni Qarabağ klanı, kilsə, yaxud daşnaklar deyil, hətta hakim partiya üzvləri də sülhə "daş" atırlar.

Digər bir fakt: Fevralın 28-i səhər saatlarında Azərbaycan Ordusunun əsgəri Pənahov Ruslan Eldəniz oğlu Laçın rayonu ərazisindəki xidməti mövqelər arasında hərəkət edərkən əlverişsiz hava şəraitində istiqaməti itirərək azıb. Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Ermənistan isə bununla bağlı açıqlamasında bildirib ki, hərbiçimizi tutub saxlayıblar, hadisə ilə bağlı cinayət işi açılıb...

Ermənistanın sülh danışqları gedən gündə belə bir açıqlama ilə çıxış etməsi, sadəcə, yolu azan hərbiçiyə qarşı ittihamlar irəli sürməsi onun məkrli məqsədlərindən xəbər verir. Kəsəsi, bu fakt Ermənistandan sülh prosesinə "operativ" zərbə-yolu azaraq şərti sərhədi keçən hərbiçimizə cinayət işinin qaldırılması və İrəvanın məkrli siyasətinin növbəti göstəricisidir. Bütün bu davranışlar isə sülhü yaxınlaşdırmır. Azərbaycan bir çox hallarda erməni hərbiçiləri ilə bağlı anoloji faktlara humanizm prinsiplərindən yanaşıb, hər hansı tələb irəli sürmədən onları geri təhvil verib. Keçən ilin sonlarında iki azərbaycanlı əsgərin geri alınmasının qarşılığında isə 32 erməni əsir İrəvana təhvil verilmişdi. Görünür, Ermənistan bu dəfə də Bakıdakı əsirləri almaqdan ötrü bu faktdan istifadə etmək istəyir. Bəs indiki halda Berlin görüşündən nələr gözləmək olar? Avropa İttifaqının bir aparcı üzvü sülh prosesində moderatorluq edir, Fransa isə gərginliyi tətikləyir. Bu vəziyyət nə vəd edir?

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirdi ki, "Berlin prosesi" Qərbin Rusiyanı regiondan, bütün proseslərdən sıxışdırıb çıxarmaq siyasətinin tərkib hissəsidir: "Bu günə qədər bu cür "Praqa prosesi" tipli tə-

İrəvandan sülhə "operativ" zərbə - əsgərimizi tutdular

XİN başçıların Berlin görüşü başlayan saatlarda yolu azaraq şərti sərhədi keçən hərbiçimizə cinayət işinin qaldırılması Ermənistanın məkrli siyasətinin növbəti göstəricisidir; **ekspert:** "Azərbaycan konkret 3 ay vaxt verməlidir və ... "

şəbbüsələr dəfələrlə olub. Lakin nəticə əldə olunmayıb. Çünki bu proseslər hər dəfə Azərbaycanla Ermənistan üçün vacib olan məsələlərin həllinə deyil, təşəbbüslərin öz hədəflərinin əldə olunmasına yönəlib. Bu dəfə də fərqli nəticənin olacağı ehtimalı azdır. Qərb "Qranada iflası"ndan sonra mövqelərini bərpa etmək istəyirdi. Azərbaycan onların gözləmədiyi sərt reaksiyanı verərək, faktiki olaraq prosesdən çıxmışdı. Azərbaycanı geri qaytarmaq üçün Almaniya platformasına üstünlük verdilər. Azərbaycan da, məncə, özünü böyük ümidlərlə aldatmır. Hər halda, müəyyən nəticələrə ümid etmək olar".

A.Nağı bildirdi ki, tərəflər iki əsas məsələ, sülh müqaviləsi və sərhədlərin delimitasiyasının müzakirəsinə razılaşıblar: "Bu mövzuların konkret seçilməsi də müsbət hal kimi dəyərləndirilə bilər. Münxen görüşündən dərhal sonra xarici işlər nazirlərinin Berlində görüşünün təşkili də praktiki addımların atılacağına ümidlər artırır. Adətən sözlə iş arasında xeyli vaxt keçirdi. İndi isə sanki təşəbbüskarlar nəticəyə nail olmaq istəyindədirlər. Ancaq razılığa gəlmək çətin olacaq. Azərbaycan sülh müqaviləsi ilə bağlı əsas prinsipləri təqdim edib, amma Ermənistan sözdə razılığını bildirir, əməldə isə ziddiyyətli addımlar atır. Delimitasiya məsələsində də İrəvan konstruktiv mövqe tutmur, anklav, eksklav, hətta mifik "31-32 kənd" iddialarını ortaya atır. Bu şəraitdə nəticəyə nail olmaq mümkün deyil. Üstəlik, Ermənistan sürətlə silahlanır,

müharibə ritorikası ilə çıxış edir. Azərbaycan Prezidenti prinsipial mövqeyini son günlərdə bir daha nümayiş etdirdi: əks tərəf təklif etdiyimiz şərtləri qəbul etməlidir. Beləliklə, təklif olunan variantlara yox demirik, amma öz yolumuzla gedirik".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri Tural İsmayilov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan hakimiyyətinin Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamaq və sülhə gəlmək niyyətləri yoxdur: "Ermənistanın son addımları, Zəngilanda sərhədimizə qarşı keçirdiyi təxribat və bu fonda Alen Simonyanın açıqlamaları Azərbaycan və Ermənistan arasındakı hərbi eskalasiya riskini artırır. Ümumiyyətlə, sülhlə bağlı tendensiyaqların tükənmək üzrə olduğunu göstərir. Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərdə yeni bir mərhələyə ehtiyac var".

Bununla belə, T.İsmayilov hesab edir ki, Berlin görüşü münasibətlərin irəliləməsi baxımından müstəsna əhəmiyyətə malikdir: "Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan Ermənistan arasındakı münasibətlərdə müsbət tendensiyaqların əldə edilməsi üçün ikitərəfli əlaqələr inkişaf etdirilməlidir və həmçinin bu əlaqələrin daha da yaxşılaşdırılması üçün tərəflərarası görüşlər vacibdir. Amma Berlin görüşündə konkret nəticələrin əldə edilməsini gözləmirəm. Çünki daha əvvəldə Qərbin vasitəçiliyi ilə keçirilən görüşlərdə elə də bir müsbət tendensiya olmamışdır. Bu görüşlər iki ölkə arasındakı münasibətlərdə müəyyən problemlərin məqamların müzakirə

edilməsi, eyni zamanda əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi baxımından vacib əhəmiyyətə malikdir".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə bu fikirdədir ki, sülh danışqlarının uzanması ilk növbədə rəsmi İrəvanın müstəqil siyasi iradəsinin olmamasından irəli gəlir: "Azərbaycan sülhə sadıqdır. Burada bir çox detalların razılaşdırılması şansı var. Amma Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Parisin təlimatı ilə hərəkət edir. Çünki silahı o ölkədən alır. Ona görə də burada Fransanın sülhə mane olması mümkündür. Əgər Paşinyan öz siyasətində müstəqil olarsa və ölkəsini blokdadan çıxarmağa maraqlıdırsa, sülh tezliklə gəlməlidir".

İran prezidenti 14 il sonra Əlcəzairə səfər edəcək

İran prezidenti 14 il sonra Əlcəzairə səfər edəcək.

APA xəbər verir ki, bu barədə IRNA məlumat yayıb. İran prezidenti İbrahim Reisi Qaz ixrac edən ölkələrin Forumunun (GECF) dövlət və hökumət başçıların 7-ci Sammitində iştirak etmək üçün martın 2-də Əlcəzairə səfər edəcək. Reisinin bir sıra ikitərəfli görüşlər keçirməsi də nəzərdə tutulur.

dir. Düşünürəm ki, Berlin görüşündə bir çox detallar müzakirə edilib. Amma Ermənistan tərəfinin prosesi bu dəfə də pozmayacağına və öhdəlikləri yerinə yetirməyəcəyinə zəmanət yoxdur. Ona görə də Ermənistan etimad sual doğurur. Almaniyanın Ermənistanla təzyiq siyasəti yoxdur. Fransada sülhün əleyhinədir. Ona görə də Paşinyanın Azərbaycanla bağlı siyasəti, sadəcə, manipulyasiyadır". **Ekspert hesab edir ki, Berlin görüşündə Ermənistan özünü "sülhpərvər" kimi göstərməyə çalışdı:** "Faktiki olaraq Ermənistan sülhə gəlmir. Berlin görüşü qarşılıqlı etimadı inkişaf etdirə bilər. Bu görüşdən də müsbət nəticə gözləmək sadəlövhükdür. Ermənistan öz konstitusiyasını qəbul etməlidir. Kosmetik danışqlardan imtina etməlidir. 30 il Ermənistan Azərbaycanla imitasiya danışqları apardı. Nəticə Azərbaycanın lehinə dəyişdi. Nikol Paşinyan da sələfləri kimi kosmetik danışqlar aparsa, Azərbaycan danışqlardan geri çəkilə bilər. Ermənistan sülhdə maraqlı deyilsə, biz də geri çəkilek. Sülh Ermənistanla daha çox lazımdır. Bizim üçün Ermənistanın heç bir nə siyasi, nə də iqtisadi perspektivi yoxdur. Kəsəsi, Azərbaycan Ermənistanla konkret olaraq 3 ay vaxt verməlidir".

■ **Elşad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Qərbin Rusiyaya Ukraynadakı iş-gəlçi müharibəyə görə tətbiq etdiyi ümumilikdə 5000-ə yaxın sanksiya öz təsirlərini ciddi şəkildə göstərməyə başlayıb. Rusiya bazarlarında Qərb məhsullarını tapmaq müşkül məsələyə çevrilib. Rusiyada çalışan azərbaycanlı iş adamlarının verdiyi məlumata görə, daxili istehsal olan malları əldə etmək problem deyil. Ancaq Avropa ölkələrinin, hətta Yaponiya, Cənubi Koreya istehsalı olan malların Rusiyada yoxa çıxması artıq hər kəsi narahat edir. Xüsusilə avtomobil ehtiyat hissələri 1 ildən çoxdur ki, Rusiya ərazisinə gətirilmir. Bu səbəbdən milyonlarla insan istifadə etdiyi Avropa, Yaponiya məhsullarının ehtiyat hissələrini tapıb ala bilmir. Həmçinin keyfiyyətli Avropa ərzaq, geyim malları, elektrotexnika da defisitləşib.

Həmyerlilərimiz deyir ki, Rusiya bazarlarını indi bu malların saxtası - Çin məhsulları tutur. Son 1 ildə Rusiyada Çin malları sözün əsl mənasında "at oynadır". Küçələr Çin maşınları ilə dolub. Avropa maşınlarına ehtiyat hissələrinin saxtasını Çin şirkətləri hazırlayaraq Rusiyaya daşıyır və milyardlar qazanırlar.

Qeyd edək ki, Çin 2023-cü ildə xaricə rekord sayda avtomobil sataraq Yaponiyayı bir nömrəli ixracatçı statusundan məhrum edib. "The Wall Street Journal"-ın yazdığına görə, Çin avtomobillərinin xaricə tədarükü Rusiyada tələbat səbəbindən rekord həddə çatıb. Ölkə artıq elektrik avtomobillərinin istehsalında tanınmış dünya lideri olsa da (Çinin "BYD" markası 2023-cü ilin son rübündə dünyada ixrac həcmi nə görə "Tesla"-nı ötüb), artımın əsas amili ənənəvi benzinli işləyən avtomobillər olub.

Çin Səmişin Avtomobil Assosiasiyası 2023-cü ildə xaricə 5.26 milyon avtomobil satıldığını elan edib. Bu, Yaponiyanın ixracından təxminən 1 milyon ədəd çoxdur. "WSJ" yazır ki, Çinin avtomobil istehsalçıları Ukraynadakı müharibə ilə əlaqədar Qərb şirkətlərinin Rusiyanı tərk etməsindən istifadə ediblər. Beləliklə, 2023-cü ildə Çin avtomobillərinin Rusiyaya ixracı 2022-ci ilə müqayisədə ən azı 5 dəfə artıb.

Ümumilikdə, 2023-cü ildə Çindən Rusiyaya ixracın həcmi 111 milyard dollara çatıb. Bu, 2022-ci ilə müqayisədə 47 faiz, müharibədən əvvəlki 2021-ci ildən isə 65 faiz çoxdur. **"The Bell" nəşrinin** Çin gömrüyünün məlumatlarına istinadən yaydığı məlumata görə, Çin üçün Rusiya Ukraynaya qarşı müharibə başlayandan sonra tətbiq edilən sanksiyalar şəraitində əhəmiyyətsiz bazarın orta ölçülü bazara çevrilib: "Rusiya

Sanksiyaların Rusiyaya ilk təsiri - qıtlıq başlayıb

Ölkədə brend mallar tapılmır, ehtiyat hissələri yoxa çıxıb - udan Çindir

bazarı il ərzində ümumi ixrac həcmi nə görə 16-cı yerdən 7-ci yerə yüksəlib".

Çinin Rusiyaya ixrac etdiyi malların ən populyar kateqoriyasını kompüterlər, tikinti maşınları və avadanlıqlar təşkil edir. 2023-cü ildə Rusiyaya bu kateqoriyaya aid dəyəri 25 milyard dollardan çox olan mal idxal edilib. Bu, əvvəlki ilə müqayisədə təxminən 50,5 faiz çoxdur.

Faiz ifadəsində aparıcı kateqoriya nəqliyyat vasitələri və avtomobil hissələrinə məxsusdur. Ötən il bu kateqoriya üzrə ixrac 22,5 milyard dollar təşkil edib ki, bu da illik, 260 faiz artım deməkdir.

"The Bell"-in hesablamalarına görə, Rusiya Çinin ikili təyinatlı mallarının - əsasən də telekommunikasiya avadanlıqlarının idxalını 2023-cü ildə bir milyard dollar artıraraq 4,5 milyard dollara çatdırıb. Bura həm dinc, həm də hərbi məqsədlər üçün istifadə edilə bilən avadanlıqlar aiddir. Məsələn, telekommunikasiya avadanlıqları, statik çeviricilər (cərəyanı və ya gərginliyi dəyişdirmək üçün lazımdır), prosessorlar və kameralar.

Ekspertlər qeyd edir ki, Çindən Rusiyaya ikili təyinatlı malların ixracının artması ölkələrin hərbi-texniki əməkdaşlığı gücləndirməsindən xəbər verə bilər. Bu, digər ölkələrin, xüsusən də Rusiyanın qonşularının təhlükəsizliyinə təhdid yarada bilər.

Çindən idxalın artması nəticəsində 2023-cü ilin sonunda Rusiyanın idxalında inkişaf etmiş ölkələrin payı 47 faizdən 17 faizə düşüb, Çinin payı isə 27 faizdən 45 faizə qədər artıb. Rusiyalı iqtisadçılar Aleksandr Knobel və Aleksandr Firançuk hesab edirlər ki, idxalda Çindən belə asılılıq Rusiya üçün böyük təhdidlər yaradır. Üstəlik, xarici ticarətin Çinə istiqamətli ləndirilməsi qeyri-bərabər şəkildə baş verir: artım daha çox hazır avadanlıqlarla bağlıdır, komponentlərin idxalında artım aşağıdır. Bu isə Rusiyanın daim Çindən idxala möhtac olmasını təmin edir.

İqtisadçıların hesablamalarına görə, Rusiyanın ümumi idxalı Çindən idxalın 53 faiz artması səbəbindən faktiki olaraq böhrandan əvvəlki səviyyəyə qayıdıb. Bu zaman Avropadan avadanlıq idxalı demək olar ki, tam dayandırılıb. Lakin Çin malları ilə əvəzlənmə yalnız traktor və minik avtomobilləri sahəsində müşahidə olunur, hissələrin və komponentlərin tədarükündə artım çox zəifdir. Müəlliflər qeyd edirlər ki, bu, Çin avtomobillərinin istehsalı və yığılmasının lokallaşdırılması söylərinin məhdud təsirindən xəbər verir. Logistika problemlərinə və transsərhəd ödənişlərə qoyulan məhdudiyyətlərə baxmayaraq, "humanitar" Avropa mallarının (dərmanlar, peyvəndlər, tibbi ava-

danlıqlar) idxalının həcmi faktiki olaraq dəyişməz qalıb. Çindən dərman və tibbi avadanlıq idxalı son dərəcə aşağı səviyyədə olub.

İqtisadçılar bildirir ki, ticarətin indiki halında istənilən ticarət mübahisəsində Çin çox güclü danışıqlar mövqeyinə malik olacaq. Çünki Çin üçün Rusiya 3,4 faiz payla təkrar bazar olaraq qalır ki, bu da Çin tədarükçüləri üçün ikinci dərəcəli sanksiyaların risklərinin əhəmiyyətini artırır. Bu riskləri azaltmağın bir neçə yollarından biri xarici ticarətin diversifikasiyası və alternativ hesablaşma arxitekturasının yaradılması olaraq qalır.

Rusiya Federasiyasının ticarət balansının profisiti (140 milyard dollar) hazırda digər "neytral" ölkələr tərəfindən təmin edilir, lakin onların heç də hamısı tam ödəmə qabiliyyətinə malik deyil. Belə ikitərəfli ticarətdə qarşılıqlı hesablaşmalar problemi getdikcə daha çox əhəmiyyət kəsb edir: milli valyutaların istifadəsi avtomatik olaraq ikinci dərəcəli sanksiyaların risklərini azaltmır və bəzi valyutaların (məsələn, Hindistan rupisi) məhdud konvertasiya qabiliyyəti var ki, bu da valyutaların çıxarılmasını çətinləşdirir. Ötən ilin yayında Rusiya neftinin idxalına görə Hindistanda 40 milyard dollara yaxın pul yığılmışdı və onun rupi ilə alınması faktiki olaraq, həmin vəsaitlərin iti-

rilməsi demək idi. Uzun müzakirələrdən sonra Rusiya həmin vəsaitləri Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri dirhəmi və qızıl formasında ala bildi. Lakin ABŞ-ın 2023-cü ilin dekabrından bəri tətbiq etdiyi ikincili sanksiyalar üzündən BƏƏ bankları rusiyalı müştərilərə xidməti dayandırır. Eyni addımı Rusiya ilə ticarətin maliyyələşdirilməsində mühüm payı olan 4 Çin bankından 3-ü, həmçinin Türkiyənin bütün bankları atıblar.

Hazırda Qərb Rusiyaya qadağan olunan malların üçüncü ölkələr vasitəsilə çatdırılmasının qarşısını almaq üçün radikal addımlar atır. Bu addımlar nəticəsində 2024-cü ilin ilk günlərindən etibarən Rusiyanın 3 böyük ticarət tərəfdaşı (BƏƏ, Çin, Türkiyə) ilə alverinin maliyyələşməsi mümkün deyil.

Ekspertlər hesab edirlər ki, Çin üçün Rusiya daha çox siyasi baxımdan önəmlidir: ABŞ-a qarşı müttəfiq kimi. Amma iqtisadi çıxarlar baxımından Rusiya heç bir zaman Çin üçün Avropa və ABŞ-ı əvəz edə bilməz: Çinin birinci ilə ticarəti 700-800 milyard dollar, ikinci ilə ticarəti isə 650-700 milyon dollara qədərdir. Bu həcmi kənara qoyub birmənalı şəkildə Rusiyanın seçilməsi yəqin ki, heç vaxt mümkün olmayacaq. Çin iqtisadiyyatında başlanan mənfə tendensiya-

lar fonunda bu ehtimal daha az görünür.

2023-cü ildə Çin iqtisadiyyatına yönələn birbaşa xarici investisiyalar 20 ildən yuxarı müddətdə ilk dəfə illik ifadədə azalıb, səhm bazarından isə kapitalın mənfə axını qeydə alınıb. Ölkənin tikinti və daşınmaz əmlak sektorları ciddi böhrandan hələ də çıxıb bilməyib, işsizlik sürətlə artır. Bu tendensiya Çində iqtisadi artıma dair gözləntilərə yenidən baxılması ilə nəticələnib. Dünya Bankının analitiklərinə görə, Çində ÜDM-in artım temple-riyotən ilin sonundakı 5,2 faizdən bu il 4, faizə, gələn il isə 4,3 faizə qədər zəifləyəcək ki, bu da qlobal ticarətə təsir edəcək. Çünki Çin əvvəllər qlobal iqtisadiyyatın artımının üçdə birindən çoxunu təmin edirdi. Bu, eyni zamanda enerji bazarlarının dinamika- sına təsir göstərə bilər. Beynəlxalq Enerji Agentliyi ortamüddətli dövr üçün proqnozuna əsasən, Çində iqtisadi artımın zəifləməsi qlobal bazarlarda tələbin azalmasını şərtləndirəcək. Bu ölkə dünyada neft istehlakının və təbii qaz istehlakının artımının üçdə birini təmin edirdi.

İqtisadiyyatdakı problemlər getdikcə dərinləşən Çində investisiyaların azaldığı şəraitdə istehsalın keyfiyyətinin daha da aşağı düşəcəyi gözlənilir. Bu amil Rusiyaya ixrac olunan malların keyfiyyət göstəricilərinin getdikcə pisləşməsinə, nəticədə onlara tələbatın azalmasını şərtləndirə bilər. Lakin Rusiya vətəndaşlarının seçim imkanı faktiki olaraq yoxdur: ölkədə keyfiyyətli məişət texnikası, aksesuarlar, avtomobillərin ehtiyatları tam tükənib, onların ehtiyat hissələrini tapmaq müşkülə çevrilib. Rusiyalı ekspertlərə görə, sanksiyalar davam edəcəyi təqdirdə 2-3 ildən sonra Rusiya bazarında kaos yaranacaq. Çünki sanksiyalara qədər alınan texnika və avadanlıqlar sıradan çıxacaq, onların təmiri, yaxud eyni keyfiyyətli məhsullara əvəzlənməsi isə mümkün olmayacaq.

Ermənistan artıq Rusiya ilə açıq "savaşa" başlayır. Rusiya Federasiyasından, KTMT-dən üz döndərərək Qərbdə üz tutmaq kursu götürən İrəvan kartları açıq, Moskva qarşısında tələblər qoyur.

"Rusiya sərhəddçilərinin "Zvartnots" hava limanını tərk etməsi düzgün olardı".

Bunu Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan deyib. Simonyan qeyd edib ki, bu, onun şəxsi fikridir, lakin belə müzakirələrin aparıldığı haqda məlumatı yoxdur. Erməni spiker istisna etməyib ki, təhlükəsizlik orqanları bununla bağlı müzakirələr aparıb.

"Rusiya hərbiçilərinin ölkəmizin sərhədlərini qoruyacağına əmin deyiləm. Bir neçə dəfə sübut olunub ki, onlar sərhədləri qoruyublar, əksinə, oradakı durumu daha da

baş nazirinin KTMT-də iştirakının dayandırılması ilə bağlı bəyanatına münasibət bildirib: "Baş nazirə görə əslində bizim iştirak etməməyimiz münasibətlərin dondurulması deməkdir. KTMT-yə hələ cavabı olmayan sual verdik. KTMT-nin məsuliyyət zonası haradadır? Siz bizim sərhədlərimizi tanıdınız, Ermənistan KTMT-də hansı sərhədlər daxilində iştirak edir? Bu suala cavab olmasa da, hesab edirik ki, KTMT özünü söndürüb və işləmir". Ermənistanın Rusiyaya faktiki "əlcək atması" anlamına gələn davranışına Kreml hansı tonda cavab verəcək? Rusiya ordusunun Ermənistandan çıxarılması tələbi hansı nəticələri verə bilər?

Deputat Elşən Musayev erməni baş nazirinin Zelenskinin yolunu getdiyini bildirdi: "Alen Simonyanın Rusiya sərhəddçiləri haqda söylədiyi ultimativ fikirlər, onların "Zvartnots" hava limanı

Ermənistan Rusiya ilə açıq "savaşa" başladı - erməni spikerin bəyanatı

Politoloqlar deyir ki, Paşinyan Zelenskinin yolu ilə gedir: "Bu polemikalar Ermənistan daxilində gərginliyi artıracaq"

Azərbaycanın haqlı olmasını açıq şəkildə bəyan etmişdi. Əlqərəz, Ermənistan, sadəcə, bəhanə axtarır. Bəhanə və yeni qucaq. Hətta görünən budur ki, həmin qucağı tapıb da. Sadəcə, bilmir işin içindən necə sivişsin, Rusiyanı necə səhv, borclu çıxarsın və tapdığı yeni qucağın üzərinə necə tezəcə atlansın. Əlbəttə, Rusiya bunu Ermənistan

dir. Ermənistan parlamentinin sədri də öz liderinə dəstəyini ifadə edib. Əslində təşkilat haqqında daha sərt ifadələr işlədib. Hətta Rusiyanın sərhəddən çıxmasını və hava limanını tərk etməsini də tələb edib. Əslində özünə hörmət edən dövlət öz ərazisini başqa dövlətin hərbiçilərinin nəzarətinə verməz. Vaxtilə Ermənistan müstəqillik qazan-

Azərbaycanlı investor Rusiyada sanatoriya tikintisinə 165 mln. manat xərcləyəcək

Azərbaycan şirkəti Jeleznovodsk şəhərinin xüsusi iqtisadi zonasında üç sanatoriyanın tikintisinə 9 mlrd. rubla (165,6 mln. manat) yaxın sərmayə qoymağı planlaşdırır.

"APA-Economics"-in TASS-a istinadən verdiyi məlumata görə, bunu kurortun rəhbəri Yevgeniy Bakulin Mineralniye Vodida keçirilən XII Rusiya-Azərbaycan regionlararası forum çərçivəsində deyib.

"İnvestorlar yenidən Jeleznovodsk xüsusi iqtisadi zonasına maraq göstəriblər. Azərbaycanlı investor ümumi sahəsi 9 hektar olan üç torpaq sahəsi üçün müqavilə bağlayıb. İnvestisiyaların həcmi təxminən 9 milyard təşkil edəcək", - Yevgeniy Bakulin qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, 600 otaqlı və 1200 çarpayılıq üç sanatoriyanın tikintisi nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankının bu günə olan məzənnəsinə görə, 1 Rusiya rublu 0,0184 manata bərabərdir.

həssas etmək üçün hər şeyi ediblər. Qarabağa gəldilər, nə etdilər? Erməniləri müşayiət etdilər, sonra onları çıxartdılar. Bir gün gəlib mənə də, sənə də "Zvartnots"-dan müşayiət edəcəklər", - Simonyan jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən deyib. Bu, Rusiya hərbiçilərinin Ermənistandan çıxarılması istəyi haqda rəsmi İrəvanın ilk açıqlamasıdır. Bir neçə gün öncə Ermənistan mediası rus sərhəddçilərinin İrəvandakı "Zvartnots" hava limanından çıxarılmaya başladığı haqda məlumat yaymışdı, lakin rəsmi şəkildə təsdiq olunmadı. Simonyanın açıqlaması isə rus sərhəddçilərinin hava limanından çıxarılmalarının anon-sudur. Bunun Ermənistandakı Rusiya hərbiçilərinin tamamilə çıxarılması, hərbi bazanın ləğv edilməsinin başlanğıcı olacağı da istisna edilməməlidir. Ermənistan parlamentinin sədri deyib ki, Ermənistan hakimiyyəti KTMT ilə bağlı hər bir vətəndaşın hüddətini və münasibətini bölüşür. Simonyan Ermənistanın

nı təcili şəkildə tərk etməli olduğunu bu qədər kobud formada ifadə etməsi heç şübhəsiz ki, Paşinyanla razılaşdırılıb. Və oxşar tipli bəyanatların məhz məmurlar, yüksək çinli səlahiyyətli tərəflərdən verilməsinin də səbəbi budur ki, Ermənistanın baş naziri mövcud durumda belə fikirləri özünə dilə gətirməyə cəsarət etmir. Ona görə simonyanların, mirzoyanların ağzı ilə danışır, onların vasitəsilə incikliyi nümayiş etdirir, istiqamət götürdüyü yeni kursun anonsunu verir və beləcə, Rusiyaya, Putinə sözün gerçək anlamında "əlcək atır".

Berk-berk yapışdıqları argument isə KTMT-dir. Və ya onların dili ilə desək: KTMT-nin fəaliyyətsizliyi. Hərgah, həmin KTMT Qarabağ münaqişəsi zamanı tam haqlı olaraq müdaxilədən çəkildi, kənarda qaldı. Çünki müharibə Ermənistanın deyil, Azərbaycanın ərazisində gəldirdi. Üstəlik, BMT də daxil, dünyanın bütün nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları və dövlətləri hələ müharibəyə qədər

bağışlamayacaq. Paşinyan isə bunu anlamır və Zelenskinin yolu ilə gedir.

Hesab edirik ki, Simonyanın və digərlərinin timsalında Paşinyanın Rusiyaya göstərdiyi dirsek və Qərb dairelərinə xoş gəlmək üçün Putin hakimiyyətinə qarşı sərgilənən son dərəcə təhlükəli fəaliyyət Ermənistan bəhanə gələcək".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bu polemikalardan Ermənistanda gərginliyi artıracağını qeyd etdi: "Ermənistan KTMT-ni tərk etmək üçün bəhanə axtarır. Vaxtilə dedilər ki, guya təşkilat Ermənistanı Azərbaycanın hücumlarından müdafiə etmədi. Daha sonra Paşinyan tənqidlərə başladı. Son açıqlamasında da dedi ki, Ermənistan KTMT-də fəaliyyətini dondurub. Bütün bunlar rəsmi İrəvanı təşkilatdan çıxarmağa doğru istiqamətləndirir. Bir münasib imkan tapın kimi deyəcəklər ki, biz qurumu tərk etmək istəyirik. Proseslər də buna doğru ge-

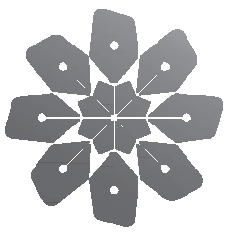
dirdən sonra hiylə ilə Azərbaycan ərazilərini işğal etdi. Öz ərazilərində rus hərbiçiləri tərəfindən qorunmasına müvəffəq oldu. İndi isə bu, Ermənistanın indiki hakimiyyətinin maraqlarına cavab vermədiyinə görə deyirlər ki, rus hərbiçiləri sərhəddən də çıxarsın, hava limanını da tərk etsin. Ermənistan hökuməti düşünür ki, özünü qoruya biləcək. Muxalifət isə hökuməti ona görə tənqid edir ki, Rusiya hərbiçilərinin ölkədən çıxarsa, Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə qarşısında müqavimətsiz qalacaq. Guya ki, rus hərbiçiləri orada olsalar, Azərbaycan hədəflərinə çatmağa imkan verməyəcək. Amma biz hədəflərimizə çatdıq, ərazi bütövlüyümüzü təmin etdik, üstəgəl, strateji yüksəklikləri də nəzarətə götürdük. Burada isə Rusiya bizə mane olmadı. Mane ola da bilməzdi. Çünki bu bizim haqqımız idi. Bu müzakirələr uzun müddət davam edəcək, Rusiya ilə, yoxsa Rusiyasız. Bu polemikalar Ermənistan daxilində gərginliyi artıracaq. Əgər son addımı Ermənistan

atarsa, yeni KTMT-ni tərk etmək barədə qərar verərsə, bu, Rusiyanın imicinə çox ciddi zərbə olacaq. Ona görə də Kremldə qərar verə bilirlər ki, Paşinyan hökumətini necə cəzalandırınsınlar. Bu, Rusiyanın birbaşa Ermənistan ərazilərini işğal etmək barədə düşüncələrin yaranmasına da səbəb ola bilər. Çünki Rusiya Ermənistanı itirsə, tamamilə Cənubi Qafqazı itirmiş olacaq".

Politoloq Rusif Məmmədov isə bu gərginliyin Azərbaycan üçün çox məqbul olduğunu vurğuladı: "Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin bugünkü mərhələsi bölgədə ciddi siyasi oyunların getdiyinin göstəricisidir. Təbii ki, bu proseslər Qərbdən idarə edilir. Məqsəd Rusiyanın nüfuzunun düşməsindən istifadə edərək bölgəyə yerləşmək, Rusiyayı ən azından Ermənistanda əvəz etməkdir. Ermənistanın KTMT-dən çıxması və yaxud da üzvlüyü dondurması təbii ki, perspektivdə Ermənistan üçün təhlükələr də vəd edir. Bəzi iddialara görə, fors-major halda

Fransa Paşinyana sığınacaq verə bilər. Bütün bunlarla yanaşı, Ermənistan tərəfindən xüsusilə də indiki zamanda daha çox açıq mesajlar eşidə bilərik. Qərbdə yaxşı anlayırlar ki, Rusiya növbəti prezident seçkisinə hazırlaşır və hazırda İrəvanla bağlı addımlar atmayacaq. Lakin seçkidən sonra hesablaşma baş tuta bilər. Diqqətçəkən digər məqamlardan biri də Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskinin mart ayının 4-də Ermənistanla edəcək səfəridir. Bu səfər də daxil olmaqla bütün hadisələr Rusiyaya qarşı yönəlib. Bütünlükdə bu sənari Qərbin dəsti-xəttidir. Məqsəd Ermənistanda anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsini gücləndirmək, Zelenskinin səfəri ilə Ermənistanın da Rusiyanı dəstəkləmədiyinin mesajını verməkdir. Qərb həm də yaxşı anlayır ki, Rusiya Ermənistanda bu və ya digər şəkildə hərəkətə keçərsə, Rusiyaya qarşı daha ciddi müqavimət formalaşacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Fevralın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocalı şəhərində Xocalı Soyqırımı Memorialının təməlini qoyub, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb. Çıxışı zamanı ölkə başçısı işğaldan azad edilən ərazilərdə bərpa-quruculuq işlərinin davam etdirildiyini bildirib, bu işlərin daha da genişləndiriləcəyinin anonsunu verib. Suverenliyimiz tam bərpa edildikdən, prezident seçkisindən sonra artıq yeni dövrün başladığı hər kəsə məlumdur. Prezident vurğulayıb ki, ordu-muz hər zaman hər bir vəziyyətə hazırdır:

“Beş ay əvvəl antiterror əməliyyatı nəticəsində Xocalı daxil olmaq şərtilə, bütün o vaxt digər ərazilər - hansılar ki, işğal altında idi və separatçılar orada at oynadırdılar, - azad edildi. 2023-cü il oktyabrın 15-də Xocalıda Azərbaycan Bayrağı qaldırıldı. Biz Xocalıda böyük abadiyyət işlərinə də start vermişik. Silahlı Qüvvələrimiz böyük peşəkarlıq, cəsarət göstərmişdir. Bütün dünya bunu görür və xüsusilə bu gün dünyanın müxtəlif yerlərində baş verən hadisələr, müharibələr, qanlı toqquşmalar bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan Ordusu həm peşəkardır, həm vətənpərvərdir, həm bacarıqlıdır, həm də eyni zamanda əməliyyatları elə aparır ki, qısa müddət ərzində

həlli mümkün olmayan kimi sayılan əməliyyatlar aparılmışdır, onlardan da biri, bəlkə də birincisi Şuşa əməliyyatıdır. Bu gün isə biz buradayıq, burada olmağımız tarixi ədalətin tam bərpası deməkdir. Xocalı bu gün qurulur. Bütün digər ərazilərdə quruculuq işləri aparılır”.

Göründüyü kimi, ölkə başçısı gənclərin vətənpərvərliyinə güvənir. Lakin ərazilərimizin işğaldan azad olunmasında və hazırkı bərpa-yenidənqurma prosesində gənclərin yarıdıcı düşüncələrinə, kreativ ideyalarına ehtiyac duyulması şübhə doğurmur. Qarabağın bərpasında cəmiyyətin hərəkətverici qüvvəsi kimi gənclərin üzərinə vacib vəzifələr düşür.

Milli şüur, vətənpərvərlik

“Yeni quruculuq dövründə gənclərin üzərinə böyük iş düşür”

Fərəc Quliyev: “Müəyyən güzəştlər tətbiq etməklə gənclərin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə çalışmasını təmin etmək olar”

Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fərəc Quliyev “Yeni Müsavat”-a şərhində bildirdi ki, yeni dövrdə hər kəs, xüsusilə gənclər ölkədə aparılacaq islahatlarda fəallıq nümayiş etdirməlidirlər: “Dədə Qorqudun bir fikri var: “Torpağı qorumasın becərməyə, becərməsən qorumağa dəyməz”. Azərbaycan gəncliyi sübut etdi ki, torpağını qorumağı bacarır. İndi də sübut etməlidir ki, ondan istifadə etməyi bacarır. İslahatlar dövrü, postmüharibə dövründə Azərbaycanda yeni çağırışlar gənclərlə bağlıdır. Gənclər əlini daşın altına qoymasa, nəticə uğurlu olmaz. Müharibə bizim çox ciddi potensialımızın olduğunu sübut etdi. Bu gənclik bizim təsəvvür etdiyimizdən daha ciddi nailiyyətlər əldə etməyə qadirdir. Təkcə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə deyil, ümumiyyətlə, Azərbaycanda yeni quruculuq dövründə gənclərin

üzərinə çox böyük iş düşür. Bütün dünyada təhlükəsizlik arxitekturası yenidən cızılır. Yeni dünya düzəni yaradılır. Belə bir məqamda insan amili çox mühümdür. Industrial qaynaqlar, yerüstü və yeraltı sərvətlər nə qədər çox olsa da, bunları insanlar idarə edir. Azərbaycan insanı fədakarlıq göstərməlidir. Müharibənin hərbi mərhələsi bitməyə, dünyagörüşü, mədəniyyətlər, bəlkə də sivilizasiyaların savaşı görünməz formada davam edir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə gənclərin iştirakçılığı ilə bağlı bir misal çəkmək istəyirəm. Müstəqillikdən öncəki illərdə komsomolçuları Baykal-Amur magistralına göndərmişdilər. Yeni qəsəbələr, yollar salındılar. Əlbəttə, demografik vəziyyət də nəzərə alınır. Türkiyəyə, Rusiyaya işləməyə gedən gənclərimiz var. Müəyyən güzəştlər tətbiq etməklə gənclərin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə çalışmasını təmin etmək olar. Eyni zamanda onları torpaq sahəsi

verməklə də həvəsləndirmək olar. Yeni mərhələdə gənclərin iştirakçılığını islahat gedən bütün sahələrdə idarəetmə, xüsusilə yerli bələdiyyələrin idarəetməsində təmin etmək lazımdır”.

F.Quliyev qeyd edib ki, vətənpərvərlik hissi olmadan bütün bu fikirləri reallaşdırmaq qeyri-mümkündür: “Televiziyalarda bayağı verilişlər yayımlamaq əvəzinə, vətənpərvərlik hissinin təbliği ilə bağlı ciddi təbliğat işləri aparılmalıdır. 44 günlük Vətən müharibəsində qələbəmizin əsas hərəkətverici qüvvəsi olan gənclər Vətən əşqi ilə irəliləyərək atıldılar. Hər kəsə məlumdur ki, Azərbaycan tərəfdən bir nəfər belə fərarı olmadı. Prinsip etibarilə gənclər dinc dövrdə çalışqan, zəhmətkeş olmalı, müharibə zamanı isə orduya xidmət üçün hazır olmalıdırlar. Bunun üçün maarifləndirmə işləri böyük ehtiyac var. Bu məsələdə kütləvi informasiya vasitələrinin üzərinə böyük öhdəlik düşür”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Bələdiyyələrin səlahiyyətləri artırılacaq - birləşmə nə vəd edir...

Natiq Cəfərli: “Bələdiyyələrin böyüdülməsi doğru istiqamətdir, amma yetərli deyil...”

“Bələdiyyə sədrilərini vətəndaşlar seçsə, daha doğru olar, çünki...”

Azərbaycanda bələdiyyələrlə bağlı yeni proses başlayıb. Kiçik kənd bələdiyyələri birləşdirilir. Bununla bağlı Milli Məclisə də layihə göndərilib. Belə ki, Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin 2024-cü il 1 mart tarixdə keçiriləcək iclasının gündəliyinə bələdiyyə qanunvericiliyinə dair iki qanun layihəsi salınıb.

Son günlər bələdiyyələrin birləşdirilməsi barədə bəzi deputatların çıxışlarına və KİV-lərdə gedən məlumatlara əsasən qanunvericilikdə dəyişiklik edildikdən sonra əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya

ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələr onlarda yaranan sosial-iqtisadi vəziyyət, tarixi və digər yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə digər bələdiyyələrlə birləşdiriləcək. Əgər qanunvericilikdə bu dəyişikliklər baş tutarsa, ilk növbədə ictimaiyyəti maraqlandıran sual yəqin ki, birləşdirilmənin hansı prinsiplər əsasında aparılacağı olacaq.

Uzun illərdir ki, bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin, statusunun artırılması təklifi gündəmə gətirilir, ancaq reallaşmır. Bəlidir ki, bu ilin sonunda ölkədə yeni bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək. Hazırda başlayan proses bələdiyyələrin yenidən şəkilləndirilməsi planının ilk mərhələsidir.

pasportlarının olmaması göstərilir.

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a dedi ki, əslində bələdiyyələrin təmərküzləşdirilməsi, böyüdülməsi doğru istiqamətdə olan addımdır: “Amma bu, yetərli deyil. Bələdiyyələrin böyüdülməsi ilə əlaqədar olaraq onların səlahiyyətlərinin artırılması, seçkilərdə böyük şəhər bələdiyyələrinin yaradılması, bələdiyyə sədrlərinin birbaşa seçkilərinin keçirilməsi, əsas onların səlahiyyətlərinin artırılması - bütün bunlar paralel olaraq baş versə, Azərbaycanda yeni bir bələdiyyəçilik anlayışı, yeni özünüidarəetmə anlayışının yaranmasına səbəb ola bilər. Bu da kifayət qədər pozitiv dinamika yarada bilər. Yeni ilk addım kimi doğru addımdır, amma yetərli deyil. Paralel olaraq onların səlahiyyətləri artırılmalıdır, büdcələri ilə bağlı qanunvericilikdə dəyişikliklər edilməlidir. Əslində yerli icra hakimiyyəti orqanı ləğv edilməlidir. Bu paralellik aradan qaldırılmalıdır. İcra hakimiyyətləri ləğv edilməlidir, paralel olaraq bələdiyyələrin statusu yüksəldilərək birbaşa seçkilər və bələdiyyə seçkiləri həyata keçirilməlidir. Qanunvericiliyə görə, bizdə ikipilləli sistemdir. Bələdiyyə üzvləri seçilir, bələdiyyə üzvləri özlərinə sədr seçirlər. Yeni birbaşa xalq seçmir. Əslində insanlar seçsələr daha doğru olar”.

Azərbaycan Bələdiyyələrinin Milli Assosiasiyaları (ABMA) isə həm Azərbaycanda bələdiyyələrin birləşməsi təcrübəsinə və beynəlxalq təcrübəyə, həm də mövcud

qanunvericiliyə istinadən birləşdirilmənin hansı ardıcılıqla həyata keçirilməsi məsələsinə təhlil edib: “Milli Məclis yeni qanun layihəsini təsdiq etdikdən və qanunlar qüvvəyə mindikdən sonra bələdiyyələr həmin müddəaların yerinə yetirilməsi istiqamətində addımlar atmalıdır. Bunun üçün əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələr onlarda yaranan sosial-iqtisadi vəziyyəti, tarixi və digər yerli xüsusiyyətləri nəzərə almaqla və onlara daha yaxın ərazilərdə yerləşən bələdiyyələrlə birləşmə barədə rəyini hazırlayaraq bələdiyyə iclasında təsdiq etməlidirlər. Bu qərarlar vahid ad altında birləşəcək bütün bələdiyyələrin iclaslarında qəbul edilir və bütün qərarlarda birləşəcək bələdiyyələrin adları göstərilməklə yeni yaranan bələdiyyənin adı qeyd olunur.

Bu proseslərdə əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələrin yaxın ərazilərdə yerləşən böyük şəhər və yaxud qəsəbə bələdiyyələrinə birləşdirilməsi də istisna olunmur. Birləşməyə dair qəbul edilmiş bələdiyyə qərarları bələdiyyənin müsbət rəyi ilə birlikdə baxılmaq üçün Milli Məclisə göndərilir. Milli Məclis bələdiyyələrdən göndərilmiş müraciətlər əsasında araşdırma apararaq müvafiq bələdiyyələrin birləşdirilməsi barədə qərar qəbul edir. Bundan sonra müvafiq bələdiyyələrin birləşdirilməsi barədə qanun imzalanacaq”.

□ Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

Son 10 gündə bir neçə erkən nikahın qarşısı alınıb. Maştağada, Abşeronda və Naxçıvanda azyaşlı qızlarınərə verilməsi barədə məlumatlar daxil olub, mərasimlərin qarşısı alınıb. Naxçıvanda qacırılmış yetkinlik yaşına çatmayan qız uyğun söhbət aparılaraq ailəsinin yanına qaytarılıb.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK) sədri Bahar Muradova komitənin 2023-cü il fəaliyyətinin yekunlarına həsr olunmuş brifinqdə deyib ki, ötən il erkən nikah hadisəsi ilə bağlı 29 fakt üzrə monitoring aparılıb - ailə səfərləri təşkil edilib, 25 erkən nikah halının qarşısı alınıb.

İctimaiyyət narahatdır. Rəsmi məlumatlara, ziyalıların çağırışına baxmayaraq, hələ də erkən nikahların qarşısını almaq mümkün deyil. Səbəblər və onların aradan qaldırılması ilə bağlı **sosiooloq Üzeyir Şəfiyev** "Yeni Müsavat"a şərh verib. O qeyd edib ki, 2011-ci ilə qədər vəziyyət daha acınacaqlı olub: "Nikah yaşı ilə bağlı dəyişiklik edildikdən sonra erkən nikahların sayı azalmağa başladı.

Erkən nikah problemi - valideynlər qızlarından niyə "bezir"...

Nikah yaşının azaldılması ilə bağlı istisnanın ləğv edilməsi və erkən evliliklə nəticələnən mərasimlərin keçirilməsinə görə məsuliyyətin müəyyən edilməsi təklif olunur

statistikasında da erkən yaşda evləndirilənlərin sayı daha çoxdur".

Ekspert qeyd edib ki, erkən nikahlar daha çox bölgələrdə qeydə alınır. Bunun əsas səbəbi də stereotiplərdir: "Qız övladının belli yaşı keçdikdən sonra ailə qurmaq ehtimalı insanları qorxudur. Çünki əmək qabiliyyəti yaşda olan oğlanlar paytaxta, yaxud xarici ölkələrə üz tuturlar. Təhsildən kənarda qalan qızlar isə rayonda, kənddə qalmağa məcburdurlar. Belə olan

ları aztəminatlı ailələrdən olan qız uşaqlarını təhsilə cəlb edir, ali təhsil üçün təqaüd almalarını təmin edirlər. Belə iş adamlarının sayı nə qədər çox olsa, o qədər yaxşı olar. Məktəblərdə ailə dəyərləri fənni tədris olunmalıdır. O cümlədən məcburən erkən nikaha cəlb edilənlərin müraciət edəcəyi müstəqil işlək struktur olmalıdır. Bundan başqa, uşaqları məcburi erkən nikaha cəlb edənlər hüquqi məsuliyyət daşımalıdırlar".

Deputatı Fazil Mustafa "Sputnik Azərbaycan"a

2022-ci ildə 269 erkən evliliyin qarşısı alınıb. Erkən nikahlar (uşaq evlilikləri) birbaşa uşaq hüquqlarının pozulmasıdır. Bu halların qarşısının alınması və cəzalandırılması ilə bağlı mövcud qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi zəruridir. O cümlədən nikah yaşının azaldılması ilə bağlı istisnanın ləğv edilməsi və erkən evliliklə nəticələnən mərasimlərin keçirilməsinə görə də məsuliyyətin müəyyən edilməsi təklif olunur".

si ilə də bağlı Cinayət Məcəlləsinin 176.1 maddəsinə 176.2 əlavə təklif olunub. Burada həmin şəhərlərin keçirilməsinə görə məsuliyyət nəzərdə tutulur.

Ailə Məcəlləsinin 10-cu maddəsində göstərilir ki, nikah daxilolma yaşı 18-dir. İstisna hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sərəncamı ilə 17 yaşa endirilə bilər. Lakin 16 yaşdan 18 yaşa qədər nikah

bağlandığı halda hazırda bunu tənzimləyən norma yoxdur. Bununla bağlı təkliflər verilib, əlavə dəyişikliklər olmalıdır".

"Erkən nikah təkcə Azərbaycanda yox, dünyanın bir çox ölkəsində ciddi problemdir. Bununla bağlı BMT və digər təşkilatlar bütün ölkələrlə birgə qarşılıqlı fəaliyyət göstərir".

Bunu isə Prezident Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq siyasəti şöbəsinin sektor müdiri Rüstəm Qasımov bildirib: "Bu problem təbii ki, bizi də çox narahat edir. Ölkə rəhbərliyi tərəfindən verilmiş tapşırıqlara əsasən, müvafiq qanun layihələri və digər normativ hüquqi aktlara təkliflər hazırlanıb. Məqsədimiz bu təkliflərin ictimaiyyətlə birgə müzakirəsi və effektiv həll yolunun tapılmasıdır".

□ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Ölkədə su və kanalizasiya problemlərinin həllinə 20 milyard manat lazımdır

2003-cü ildən 2023-cü ilədək bizim problemlərin həllində nələrə nail olduğumuza baxmalıyıq.

APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya və Aqrar siyasət komitələrinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "Ölkənin su təsərrüfatı: problemlər və yeni çağırışlar" mövzusunda dinləmədə Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov deyib.

Sədr bildirib ki, kanalizasiya layihəsi hazır olmayan yeganə rayon Bərdədir: "O layihə də Fövqəladə Hallar Nazirliyindən keçməkdədir. Hazırda, sadəcə, içməli su və kanalizasiya sistemlərində davam edən layihələrin maliyyəti 2,7 milyard manatdan çoxdur. Təkcə Gəncədə layihələrin icrası 550 milyon manat tələb edir. Aran bölgələrində qapalı sistemə keçilməsi üçün 9 milyard manata yaxın vəsait tələb olunur. Sırf indiki vəziyyəti düzəltmək üçün isə 20 milyard manat vəsait lazımdır. Biz bir şeyi etmək istəyiriksə, birinci maliyyətinə baxmalıyıq, sonra prioritetlərə bölərək problemi həll etməliyik".

DYP səhhətində ciddi problem olan sürücülərə müraciət etdi

DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi səhhətində ciddi problemlər olan sürücülərə müraciət edib. Müraciətdə deyilir: "Dəfələrlə edilən xəbərdarlıqlara baxmayaraq, təəssüf ki, hələ də səhhətində ciddi problemlər olduğunu bildiyi halda sükan arxasına əyləşən sürücülərə rast gəlinir.

Belə ki, cari ilin yanvar ayında Xaçmaz rayon sakini Xəqani Əhmədov səhhətində yaranan problem səbəbindən avtomobilin sükanı arxasında həyatını itirib, hərəkətdə olan nəqliyyat vasitəsi isə yol kənarındakı maneəyə dəyərək dayanıb.

Ötən gün Goran qəsəbəsi ərazisində daha bir analogi yol-nəqliyyat hadisəsi qeydə alınıb. Bu dəfə Bərdə rayon sakini Çingiz Kazimov sürücülük hüququ olmayan tanışına məxsus avtomobili idarə edərkən səhhətində yaranan problem səbəbindən həyatını itirib, avtomobil isə yolun kənarında dayanan digər avtomobillə toqquşub. Hər iki hadisədə həyatlarını itirən sürücülərin ürek çatışmazlığından əziyyət çəkdiqləri bildirilir.

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi sadalanan faktların sayının artmaması üçün bir daha səhhətində ciddi problemlər olan sürücülərə müraciət edərək onlardan yaşanmış acı təcrübədən düzgün nəticə çıxarmağı, özlərinin və digər yol hərəkət iştirakçılarının həyat və sağlamlığına biganə qalmamağı xahiş edir".

Buna baxmayaraq, 17 yaşda istisna hallarda evliliyə icazə verilməsindən bəzi "valideynlər" və yerli icra strukturları sui-istifadə edirlər. Bunun qarşısını almaq AQUPDK 17 yaşın istisna kimi ləğv edilməsi təklifini dəstəkləyirəm. Bəzi "valideynlər" isə qızlarını hətta daha erkən yaşda nişanlayırlar. Məsələnin üstü açılanda isə deyirlər ki, biz evləndirmirik, sadəcə, üzük taxılıb. Mən istərdim ki, adaxlanma, nişanlanma da hüquqi məsuliyyət yaratsın. 12-14 yaşında qız uşağı çox şeyi dərk etmir, o necə evlilik haqqında düşünə bilər? Fizioloji dəyişikliklər uşaqların ailə qurmağa hazır olduğunu göstəricisi ola bilməz. Cahillik bir kənara, qanunvericiliyə də dəyişiklik edilməlidir. Müşahidələr göstərir ki, oğlanlardan daha çox qız uşaqları erkən nikaha cəlb edilir. Valideynlər arasında hüquqi maraqlandırmə aparılmalıdır. Erkən nikaha cəlb edilənlər arasında boşanma halları daha çoxdur. Boşandıqdan sonra təhsili olmayanlar əmək bazasında özünə yer tapa bilmir. Bu da onların insan alveri qurbanına çevrilməsinə gətirib çıxarır. Bundan başqa, ana ölümləri

halda, ailələr "uyğun namizəd" olan kimi qızlarını bəzən erkən nikaha belə cəlb etməkdən çəkinmirlər. Çox zaman 9-cu sinifdən sonra qızlar təhsildən kənaraşıdırılır. Hətta o yaşa qədər onları artıq ailə qurmağa hazırlayırlar. Bunun qarşısını almaq üçün valideynlərlə iş aparmaq lazımdır. Orta məktəblərdə oxuyan qız uşaqları ilə də işləmək lazımdır. İlk növbədə öz həyatını qurmaq, daha sonra ailə həyatı qurmaq barədə düşünməlidirlər. Uşaqların təhsildən yayındırılması və müəyyən işlərə cəlb edilməsi halları isə uşaq əməyinin istismarıdır. Bu baxımdan Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən əmək yaşına çatmayan uşaqların əməyə cəlb olunması ilə bağlı monitoring aparılması məqsəduyğun olar".

Ü.Şəfiyev eyni zamanda orta məktəblərdə icbari təhsilin 11-ci sinfə qədər davam etməsinə təklif edir: "Həmçinin məktəblərdə tanınmış xanımlarla görüşlərin təşkil edilməsi də faydalı ola bilər. Bölgələrdə yaşayan qızlar təhsilli, cəmiyyətdə özünə mövqe qazanmış xanımları özələrinə kumir seçə bilərlər. Bəzi iş adam-

açıqlamasında bildirib ki, erkən nikaha daxil olan qızların toyu üçün restoran sahiblərinin cəzalandırılması erkən nikahla mübarizə üsullarından biri ola bilər: "Bu toyun təşkilində kimin iştirakı varsa, onlar da məsuliyyətə cəlb olunmalıdır".

"2022-ci ildə 18 yaşadək analar tərəfindən 2011 uşaq dünyaya gətirilib. 2021-ci ilə müqayisədə 361 nəfər artım olub".

Bu barədə **Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi-Təminat şöbəsinin müdiri Taliyə İbrahimova** bildirib. O deyib ki, ən yüksək göstəricilər Qazax-Tovuz, Mərkəzi Aran və Qarabağ iqtisadi rayonlarında qeydə alınıb.

Taliyə İbrahimova həmçinin qeyd edib ki, Ailə Məcəlləsinə əsasən, nikah yaşının 1 yaşı azaldılması ilə bağlı yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən 271 qərar (Qazax-Tovuz və Mərkəzi Aran rayonları üstünlük təşkil edir) qəbul edilib: "Dövlət Komitəsinin yerli icra hakimiyyəti orqanlarından əldə etdiyi məlumata əsasən,

"Bizə məlumat daxil olanda dərhal ona reaksiya veririk. Məsələn, toy şənliyi və ya nişan mərasimi keçirmək istəyirlər, bu zaman onlarla profilaktik söhbətlər aparırıq, erkən nikahın acı nəticələri barədə məlumat veririk".

APA xəbər verir ki, bunu **Daxili İşlər Nazirliyinin xüsusi mühüm tapşırıqlar üzrə baş inspektoru Emin Nəsirli** jurnalistlərə açıqlamasında bildirib. O deyib ki, 2023-cü il ərzində daxili işlər orqanlarına erkən nikahla bağlı 50 müraciət daxil olub, bu müraciətlərdən 20 fakt üzrə cinayət işi başlanıb: "Erkən nikahın acı nəticələri çoxdur - həmləlik nəticəsində ölümə səbəb olur, evlilikdən sonra psixi və cinsi zorakılıq tətbiq olunur. Əksər hallarda toy sahibi toyu dayandırır, amma bunun üçün hansısa cəza tədbiri nəzərdə tutulmadığına görə məsuliyyət nəzərdə tutulmur. 16 yaşdan 18 yaşa qədər əgər öz razılıqları ilə ailə həyatı qurulursa, bununla bağlı məsuliyyət nəzərdə tutulmayıb. Amma bununla bağlı Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin layihəsi ilə tanış olduq. Layihədə göstərilir ki, həmin şəhərlərin keçirilmə-

Azərbaycana narkotik ən çox İrandan daşınır. Vaxtilə torpaqlarımız işğalda olanda həmin ərazilərdən nəzarətsiz zona kimi narkoqaçaqçılar istifadə edib, indi bu imkan yoxdur, başqa istiqamətlərdən cəhdləri artırılıb.

Eyni zamanda narkotikin Azərbaycan ərazisində yayılması da sanki bir "molla rejimi" siyasətidir.

Təkcə 27 fevral tarixinə İranın "narkosiyaseti"ne dair 3 xəbər var:

İranlı narkotacirlə sosial şəbəkələrdə əlaqə yaradan daha bir narkokuryer Yasamal rayonunda saxlanılıb.

Bu barədə DİN məlumat yayıb. Yasamal Rayon Polis İdarəsinin 29-cu Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən növbəti əməliyyat zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan 1985-ci il təvəllüdlü paytaxt sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Sadiq Nəbiyev saxlanılıb. Həmin şəxsdən külli miqdarda 3 kiloqram 105 qram narkotik vasitə olan marixuana aşkar edilib. S.Nəbiyev marixuananı sosial şəbəkələrdə tanış olduğu şəxsiyyəti araşdırılan İran vətəndaşı ilə cinayət əlaqəsinə girərək paytaxt ərazisində satmaq məqsədi ilə əldə etdiyini bildirib. Araşdırmaların gedişi zamanı saxlanılan şəxsin İranlı narkotacirlə əlaqələri, onun dediyi ünvanlarda narkotik vasitələri yerləşdirməyi sübuta yetirilib.

İkinci olay: Yardımlı Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının daxil olmuş məlumat əsasında Masallı-Yardımlı yolunun 39-cu kilometrliyində keçirdikləri əməliyyat zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsində şübhəli bilinən Lənkəran sakinləri Xəyal Əlizadə və əvvəllər məhkum olunmuş Valeh Əhmədov "Vaz 2106" markalı avtomobildə saxlanılıblar.

Polis əməkdaşları tərəfindən həmin nəqliyyat vasitəsinə keçirilən baxış zamanı saxlanılan şəxslərə məxsus olan 1 ədəd torbanın içərisindən 15 kiloqramdan artıq marixuana aşkarlanaraq götürüldü.

Valeh Əhmədov və Xəyal Əlizadə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Üçüncü hadisə: Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Sahil Mühafizəsinin sahil nəzarəti bölmələri Azərbaycanın dəniz sərhədini pozan şəxsləri saxlayıb.

"Şahdağ" sərhəd gözetçi gəmisi Xəzər dənizinin Azərbaycana mənsub bölməsinin Ələt reydi istiqamətində cənuba doğru hərəkət edən naməlum hədəf aşkar edib. Sərhəd gözetçi gəmisinin sürətli manevrləri nəticəsində Xəzər dənizinin Azərbaycana mənsub bölməsinin cənub istiqamətində Kürdili adası reydi-

İrandan Azərbaycana narkotikləri indi də dronla daşıyırlar

"Bəla axınının" qarşısını necə alaq; **ekspert:** "İldən-ilə böyük partiyada ağır narkotiklərin tutulması onu deməyə əsas verir ki..."

də "Yamaha-200" mühərriki ilə təchiz edilmiş iki nəfər heyət üzvü olan itisüretli qayıq saxlanılıb.

Dəniz sərhədini pozduqlarına görə saxlanılmış qayığın heyət üzvlərinin İran İslam Respublikası vətəndaşları, Yusifinecat Mehran Tağı oğlu və Şəhram Mahmudi Qafur oğlu olduqları müəyyən edilib.

Fevral ayının 26-da isə saat 19:40-da Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Göytəpə" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində külli miqdarda narkotik vasitənin qaçaqmalçılıq yolu ilə İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikasına keçirilməsinin qarşısı alınıb.

Keçirilmiş sərhəd axtarışı və əməliyyat tədbirləri nəticəsində xidməti ərazidən ümumi çəkisi 42 kiloqram 550 qram narkotik vasitə (41 kq 535 qr marixuana; 1 kq 015 qr metafetamin) aşkar olunaraq götürüldü.

Fakt üzrə əməliyyat-istin-
taq tədbirləri davam etdirilir.

İran Azərbaycana hədəf seçib, yoxsa onun başqa tranzit imkanları olmadığı üçün bütün imkanlarını bu istiqamətə səfərbər edib? Bu bəlanın qarşısını tamamilən almaq mümkündürmü?

Deputat, narkotiklərlə mübarizəyə "Qara kabus" adlı kitab həsr edən təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert Arzu Nağıyev "Yeni Məsəvi"yə deyib ki, ölkə ərazisində ələ keçən narkotiklərin İrandan daşınması

təsədüfi deyil: "Qarabağ işğaldan azad olunandan sonra 140 kilometrlik İran-Azərbaycan sərhədində vəziyyət tam şəkildə nəzarətə götürülüb. Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları illərdir ki, bu istiqamətdə işlər görür, ölkə ərazisinə narkotiklərin daşınması, yayılmasının önünməsi üçün addımlar atılır.

Lakin narkoticarətçilərə qarşı aparılan mübarizə, yeni-yeni metodların tətbiqi çox zaman effektiv olmur. Hazırda İran tərəfindən dronlar vasitəsilə Azərbaycan ərazilərinə narkotiklərin daşınması həyata keçirilir. Kiçik ölçülü dronlara narkotik yükləyib neytral əraziyə otürürlər, drondan narkotiki neytral əraziyə atırlar və yeri barədə ərazimizdə olan narkoşəbəkə üzvlərinə məlumat verirlər.

Bilinən faktıdır ki, Avropaya daşınan narkotiklər, əsasən də heroin kimi ağır narkotik vasitə əsasən Əfqanıstanda istehsal olunur. İran Əfqanıstanla qonşudur və narkomafiyaların Əfqanıstan-İran-Azərbaycan-Avropa dövlətləri marşrutundan istifadə etmələri illərdir ki, məlumdur. Bu axın Azərbaycanda istehsalın, istehlakın nə qədər olmasından asılı məsələ deyil. İldən-ilə böyük partiyada ağır narkotiklərin tutulması onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanlarına əməliyyat məlumatları əvvəlki illərə nisbətən daha çox daxil olmağa başlayıb. Hiss olunur ki, tutu-

lan mallar Azərbaycan üçün deyil, məhz Avropa üçün nəzərdə tutulub. Bu gün qara bazarda 1 qram kokainin qiyməti 400 dollar, eyni çəkiddə heroinin qiyməti isə 170 manatdır, yeni 100 dollardır. Əvvəllər 1 qram heroini 5 nəfər istifadəçi alırdısa, hazırda 1 qram heroin 7 hissəyə bölünərək satılır. Əvvəllər narkotiklər əsasən Balkanlar üzərindən daşınırdı. Balkanlarda müharibə qızdığına görə marşrutu cənub və şimal istiqamətinə dəyişdilər. İran, Rusiya, Azərbaycan, Gürcüstan ərazilərindən istifadə edilərək Avropaya narkotik daşımaları həyata keçirilməyə başlandı. Bu marşrutlar hansısa ölkənin razılığı və ya narazılığı ilə seçilmir. Bu marşrutları narkobaronlar, həmin trafikə nəzarət edənlər müəyyən edir. Onlar bir-iki dəfə marşrutu yoxlayırlar. Əfqanıstandan Avropaya narkotik daşıyanların yeni - "Şimali Balkan yolu" adlandırdığı marşrut məhz Azərbaycandan keçirdi. Əfqanıstan, İran, Azərbaycan, Gürcüstan və Qara dəniz vasitəsilə Bolqarıstana daşınırdı. Hazırda sərhədlərin möhkəmləndirilməsi daşımaları xeyli çətinləşdirir.

Köhnə Balkan marşrutu isə İrandan birbaşa Türkiyəyə yönəlirdi. İrandan Türkiyəyə toplanan heroin ya İstanbul vasitəsilə Bolqarıstana, ya Anadolu boyunca - Egey dənizi və Yunanıstana, ya da Hakkarıdən şimala - Qara dəniz və Ukraynaya daşınır. Al-

maniya, İtaliya, Hollandiya, Britaniya bazarlarına heroin məhz bu marşrutlarla gedirdi. Azərbaycanın Qarabağ zonası işğal altında olarkən qanunsuz narkodəstələr həmin ərazilərdə müəyyən laboratoriyalar da saxlayırdı. BMT-nin hesabatlarında bu haqda məlumatlar keçmişdi. 44 günlük Vətən müharibəsinə qədər Qarabağ heroin trafikində önəmli yer tuturdu".

"İran Azərbaycan ərazisinə narkotiklərin daşınmasının qarşısını niyə almır"

Dəniz suyunun duzsuzlaşdırılması həyata keçiriləcək

"Azərbaycanda dəniz suyunun duzsuzlaşdırılması həyata keçiriləcək". APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya və Aqrar siyasət komitələrinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "Ölkənin su təsərrüfatı: problemlər və yeni çağırışlar" mövzusunda dinləmədə Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov deyib.

Sədr bildirib ki, 10 gün bundan qabaq duzsuzlaşdırma prosesi başlayıb, artıq 14 xarici şirkət bu prosesdə iştirak edir, satınalma işləri gedir.

"Texniki su istifadə edildə insanla təmas etməməlidir. Virus tapmaq o qədər də asan deyil. Biz texniki suyu bakterio-
loji təmizləyə bilərik. Texniki sudan yalnız sənayedə və dekorativ yaşıllaşdırmada istifadə edə bilərik".

sualına deputatın cavabı belə oldu: "İran bəzi vaxtlarda Azərbaycan ərazisinə narkotiklərin daşınmasının qarşısını almaqda maraqlı olsa da, ümumilikdə bu maraqlı deyil. Çünki narkoşəbəkələrin bəzisi İranın müvafiq orqanları ilə əlaqədardır. İran narkotiklərə qarşı mübarizədə səmimi deyil".

Xatırladaq ki, rusiyalı hüquqşünas və politoloq Oleq Kuznetsov "İnterfaks"a müsahibəsində "Rəsmi Bakı narkotik ticarəti ilə daha effektiv mübarizə aparmaq üçün İran hakimiyyəti ilə münasibətləri necə qura bilər" sualına belə cavab vermişdi: "Azərbaycan-İran münasibətlərinin təfərrüatları, xüsusən də bu mövzuda xüsusi xidmət orqanlarının qarşılıqlı əlaqə səviyyəsi haqda məlumatlı deyiləm. Ancaq bir şeyi dəqiq deyə bilərəm: bu qədər böyük bir heroin partiyası yerli hakimiyyət orqanlarının xəbəri və razılığı olmadan istehsal oluna bilməz..."

İran ərazisindən Azərbaycan ərazisinə keçməyən heroinin hipotetik miqdarını nəzərə alsaq, başa düşməliyə ki, orada xaxxaş əkinləri onlarla deyil, minlərlə hektar ərazini əhatə etməlidir. "Məhsulu" emal etmək üçün laboratoriyalarda yüzlərlə və hətta minlərlə insan çalışır. Yəni xam tirəkim kimyəvi emalı üçün laboratoriyalar və ya hətta fabriklər də daxil olmaqla, yaxşı qurulmuş bir sistem fəaliyyətdədir. Bu bir biznesdir. Və bu mövzuda 2-ci fərqli fikir ola bilməz".

□ **EİSƏN MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Məsəvi"**

Martın 3 və 10-da 11-ci siniflər buraxılış imtahanı verəcək. Bu o deməkdir ki, 11-cilərin və xüsusilə ali məktəbə daxil olmaq istəyən abituriyentlərin, onların valideynlərinin gərgin, məsuliyyətli dövrüdür.

Buraxılış imtahanları həm də ali məktəbə qəbul üçün fənn imtahanı kimi qəbul edilir. Bu qayda artıq 3 ildir ki, təbiq olunur. Abituriyentlərin öncə 3, daha sonra 3 ixtisas fəndindən imtahan verməsi daha asan prosedur olsa da, buraxılış imtahanının yalnız 1 dəfə keçirilməsi şagirdlərin üreyincə deyil. Belə ki, qəbul imtahanlarında 2-ci şans da var. Buraxılış imtahanları tədris ilinin başa çatmasına 3 ay qalmış keçirilir və bir çox şagirdlər bu üç aya mənimşəməli olduqları fənlərdən imta-

problemidir. Həmin dövrə qədər demək olar ki, bütün problemləri valideynlər, böyükler həll ediblər. Əgər məktəb illərində qiymətlə bağlı hər hansı problem yaranırsa, xahiş edərək həll olunurdu. Ali məktəbə qəbul imtahanı isə yeniyetmələrin böyük problemlə ilk qarşılaşmasıdır. Hər şey yalnız özündən asılıdır. Bu, ilk həyat imtahanı hesab oluna bilər. Sözsüz ki, bu da gərginliyi artırır. Təəccüblü deyil ki, yaz aylarında psixoloqlara müraciət edən abituriyentlərin sayı

11-cilər və valideynlər üçün gərgin dövr - psixoloq məsləhəti

Azad İsayadə: "Yaz aylarında psixoloqlara müraciət edən abituriyentlərin sayı artır"

Kamran Əsədov: "Psixoloji təzyiq daha pis nəticəyə səbəb ola bilər"

Qəbul planında yerlər 60 minə çatacaq. Bu kifayət qədər artım deməkdir. Yeni ali məktəbə qəbul olunmaq o qədər də çətin deyil. Buna görə də valideynlər övladlarına təzyiq göstərməsinlər. Bu günə qədər necə hazırlayıblarsa, nəticə də ondan asılı olacaq. Psixoloji təzyiq daha pis nəticəyə səbəb olar bilər. Ali məktəbə qəbul strateji məsələ deyil. İmtahana bir neçə gün qalıb. Təklif edirəm ki, valideynlər övladları ilə daha xoş davranırlar. Açıq havada gəzməyi, yaxşı qidalanmağı, bədbin xəbərlərdən kənarlaşmağı, evdə əhval-ruhiyyəni yüksək tutmağı tövsiyə edirəm. Bu gün ali məktəbə qəbul olunmaq kifayət qədər əlçatandır. Valideynlər imtahana gedən övladların geyiminə diqqət etsinlər-narahat, parlaq geyimlər olmasın. İmtahana buraxılış vərəqəsi və şəxsiyyət vəsiqəsini götürsünlər. Bundan savayı, valideynlər övladlarına psixoloji dəstək də göstərsinlər. Övladlar ən dəyərli varlıqlarımızdır. Ən əsası onların sağlamlığı və təhlükəsiz yaşamasıdır".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məsəvat"

han verməklə, ikiqat ağırlığa düşürlər. Düzdür, DIM deyir ki, buraxılış imtahanına qarşıdakı 3 ayda keçiriləcək materiallardan sual salınmır. Ancaq ötən illərdə keçilməmiş mövzulardan suallar salınması faktıdır.

Bes abituriyentlərin gərginliyinin azalması, imtahanda uğur əldə etməsi üçün ekspertlər nə tövsiyə edir?

Psixoloq Azad İsayadə "Yeni Məsəvat"a açıqlamasında bildirdi ki, **təkcə abituriyentlər üçün deyil, hər kəs üçün hər imtahan sınaqdır:** "İmtahana kim gət-sə, gərginlik yaşayır. Ali məktəbə qəbul imtahanı yeniyetmə yaşlarında ilk böyük

artır. Bir neçə il repetitor yanına getdikdən sonra marafonun sonunda uşaqlar yorulur, beyni yüklənir. Məktəbdə təhsil, üstəgəl, hazırlıqlarla əlaqədar sinir sistemi o qədər yüklənir ki, sona yaxın beyin dözmür. İlk növbədə valideynlərin köməyi lazımdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan cəmiyyətində ali təhsil müəssisəsinə qəbul həddən artıq önəmli məsələdir. Valideynlər övladlarının ali təhsil alması ilə fəxr edirlər. Halbuki bu o qədər də önəmli deyil. Universitetə iki ildən sonra da qəbul olmaq olar. İnsan özü qərar verə bilər, oxusun ya oxumasın... Bizim cəmiyyət daha çox ali məktəbə

mütləq qəbul olunmağa fokuslanıb. Hara qəbul olunursun, tək diplom olsun. Uşaqları hazırlamaq lazımdır ki, hər çalışma uğurla bitməyə bilər. Ali məktəbə qəbula hazırlıq adı prosesdir. Bunu həddən artıq şişirtmək lazım deyil".

Təhsil ekspert Kamran Əsədov isə builki qəbul prosesində tətbiq ediləcək yeniliklərin abituriyentlər üçün yaradacağı imkanlardan danışdı: "Hazırda 4432 orta ümumtəhsil məktəbində 1,6 milyon şagird təhsil alır. Əvvəlki illərdən fərqli olaraq iştirakçılara imtahandan sonra sual kitabçalarını özləri ilə aparmağa icazə verəcəklər.

Bu isə təqdirləyicidir. Kitabçaların verilməməsi, bir ay ərzində nəticəni gözləmək kifayət qədər stress yaradırdı. Bu il isə abituriyentlər sualları müəllimləri ilə müzakirə edə biləcəklər, əgər ehtiyac olsa, apellyasiya şikayəti vermək imkanı olacaq. Yeni qaydalara əsasən, maksimum bal 300-dür. Bu isə qəbul imtahanının birinci mərhələsi hesab olunur. Birinci mərhələ həm də buraxılış imtahanıdır - 3 fəndən 85 test tapşırığına cavab verilir. Hər fəndən maksimum 100 bal toplamaq olar. Burada fənlər üzrə nisbi bal məhdudiyyəti yoxdur. Hətta 0 bal toplayanlar da qəbul imtahanına buraxılacaqlar.

Mərkəzdə istifadə edilməyən narkotik vasitələri həkimlər təhvil verməyib

Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasının tabeliyində olan Ailə Sağlamlıq Mərkəzinin həkimləri tərəfindən tələbnamə əsasında götürülən narkotik vasitələrin, istifadə olunmadığı halda, növbənin dəyişməsi zamanı təhvil-təslim edilmədiyini aşkarlamış.

Hesablama Palatasından APA-ya verilən xəbərdən, Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasında aparılan audit zamanı toplanmış audit sübutları ilə xəstəxananın tabeliyində olan Ailə Sağlamlıq Mərkəzinin Ailə

həkimləri tərəfindən bəzi hallarda vətəndaşlara öz ixtisaslarına uyğun

olmayan dərmanlar təyin edildiyi aşkar edilib. Narkotik vasitələrin ehti-

yatının tibb müəssisələrinin şöbələrində tələbat normalarına əməl edilməyib, xəstəxananın təcili təxirəsalınmaz tibbi yardım şöbəsinin aptek otağında saxlanılan narkotik vasitələrin miqdarı göstərilən tələbatla uyğun olmayıb, çağırışçı həkimlər tərəfindən tələbnamə əsasında götürülən narkotik vasitələrin, istifadə olunmadığı halda, növbənin dəyişməsi zamanı təhvil-təslim edilmədiyini, narkotik vasitələrin üzərində nəzarətin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun təşkil edilmədiyini müəyyən edilib.

Gənc telekom mütəxəssisləri "Nar" şəbəkəsində təcrübə keçir

"Nar" Azərbaycanın mobil rabitə sahəsinin peşəkar kadrlarının yetişdirilməsi məqsədilə, IT və rabitə ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün təcrübə proqramına başladı. Seçilən 10 tələbə Şəbəkə texnologiyaları departamentində təcrübə keçəcək.

May ayının sonunadək davam edəcək proqram çərçivəsində tələbələr "Nar"ın peşəkar texniki heyətilə birgə çalışacaq və gələcək karyeraları üçün əvəzsiz təcrübə biliklər qazanacaq. Təcrübə proqramı "Nar"ın KSM strategiyasının təhsilə dəstək istiqaməti üzrə və Azərbaycan Texniki Universiteti (AzTU) ilə əməkdaşlıq çərçivəsində keçirilir.

Bu əməkdaşlıq çərçivəsində universitetdə "Nar" GSM laboratoriyası fəaliyyət göstərir, "Nar"ın texniki heyəti mobil rabitənin əsasları barədə təlimlər keçir və AzTU tələbələri təcrübə proqramlarına cəlb edilir.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən "Nar" son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatordur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadiq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 39 (8412) 29 fevral 2024

NASA Marsda zədələnmiş uçuş aparatının vida şəklini paylaşmış

NASA Marsda pəri qırılmış "Ingenuity" uçuş aparatının vida fotosunu paylaşmış. Qeyd olunub ki, şəkil hazırda Marsın səthində yerləşən zədələnmiş aparatdan uzaqlaşan və çox güman ki, bir daha onun yanında olmayacaq "Perseverance" rove-rinin "SuperCam" kamerası ilə çəkilib. Fotoşəkilin əlavə təhlili göstərib ki, qırılmış pəri "Ingenuity"dən təxminən 15 metr aralıda yerləşir.

Bu şirniyyatlar yorğunluğu aradan qaldırır

Bəzi içkilər və qidalar bədəni qısa zamanda enerji verə bilər. Amerikalı alimlər müəyyən edib ki, bəzi şəkərli qidalar təkcə yorğunluğun öhdəsindən gəlməyə kömək etmir, həm də orqanizmi ciddi xəstəliklərdən qoruyur. Tədqiqatçılar yorğunluq əlamətinin otoimmün xəstəliyin ən çox görülən simptomlarından biri olduğunu söyləyirlər. Onlar simptomları azaltmaq üçün təkcə şokolad yeməyi deyil, həm də ona əsaslanan içkiləri tövsiyə edirlər.

Üzdəki sızanaqlar ciddi xəstəliyin xəbərcisi ola bilər

"Qadının üzündəki sızanaqlar ciddi bir xəstəliyin xəbərcisi ola bilər". Bu barədə Rusiyanın tanınmış terapevti və teleaparıcısı Yelena Malışeva

xəbərdarlıq edib. O, zərərli görünən bu simptomun yumurtalıqların polikistoz sindromunun ilk əlaməti ola biləcəyini deyib. "Bu xəstə-

lik zamanı yumurtalıqlar qadın cinsi hormonlarını istehsal etmirlər və nəticədə orqanizmdə kişi cinsi hormonları üstünlük təşkil etməyə başlayır. Bu xəstəliyin başqa bir əlaməti isə bütün bədənə tükənməsidir", - deyərək həkim bildirib.

Mütəxəssis sızanaqları çox olan xanımlara ginekoloqa müraciət etməyi və onlarda polikistoz yumurtalıq sindromunun olub-olmadığını öyrənməyi məsləhət görüb. Malışeva onu da vurğulayıb ki, bu xəstəliyi uğurla müalicə etmək olar.

Dünyanın ən səs-küylü balığı müəyyən olundu

Okeanın ən səs-küylü balığı müəyyən edilib. Alman elm adamları aparılan araşdırmalardan sonra, bu balığın uzunluğu cəmi 12 millimetr olan "Danionella serebrum"u olduğu qənaətinə gəliblər. Əslində, bu məsələ tam təsadüfən ortaya çıxıb. Belə ki, alimlər laboratoriyada akvariumdan gələn sirli tiqıltı səslərini eşidiblər və bunun mənşəyini araşdırmağa başlayıblar.

Məlum olub ki, bu səs kiçik, şəffaf balıqdan gəlir, o, öz mə kisəsi vasitəsilə bu səsi çıxardır. Müşahidələr göstərib ki, "Danionella serebrum" çox kiçik ölçüsünə baxmayaraq, suda 140 desibel həcmində səs çıxarmağa qadirdir - bu, çəkcə zərbəsinin səsi, yaxud silahdan açılan atəş səsi ilə müqayisə edilə bilər. Tədqiqatçılar belə nəticəyə gəliblər ki, "Danionella serebrum" indiyə qədər kəşf edilmiş ən səs-küylü dəniz balığıdır.

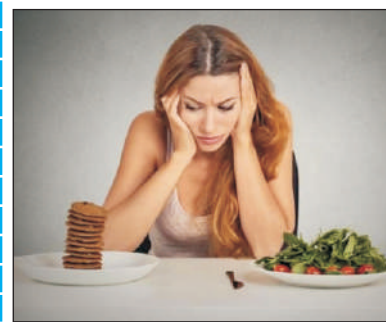
Hörümçək qadının qulağında yuva qurub və balalayıb

Çində baş verən hadisə hətta həkimləri heyretə gətirib. Belə ki, hörümçək bir qadının qulağında yuva qurub və hətta balalayıb. Qeyri-adi hadisə Siçuan əyalətində baş verib. Çinli qadın qulağında ağrı və daimi küylə bağlı həkimlərə şikayət edib. Həkimlər endoskopik müayinə zamanı orada yalancı qulaq pərdəsi aşkar ediblər. Diqqətlə araşdırıldıqda isə bunun əslində hörümçək toru olduğu ortaya çıxıb. Torun altında isə balalarını qorumaq üçün pinsetə hücum edən hörümçək aşkarlanıb. Qadının qulağından həşərat çıxarılıb. Hörümçək zərərli olmayıb, ancaq qadının qulaq kənaahna cüzi zərər vurub.

Bunları bilirsinizmi?

- * Kitab oxuyarkən hər saniyədə 70 hüceyrə ölür.
- * Həbsxanalarda istifadə olunan elektrik stulu (ölüm hökmü verilən məhkumlar üçün) bir stomatoloq tərəfindən icad olunub.
- * Stalinin 70 illiyinə bağışlanmış hədiyyələrin siyahısı elə uzundur ki, onu qəzetlər 1949-cu ilin dekabrından 1953-cü ilin martınadək dərc etməli olmuşdular.
- * İsti su soyuq sudan daha ağırdır.
- * Həşəratlar yatmır.
- * V.Harvey qan dövrəni haqqında kiçik kitabçası üzərində düz 13 il işləmişdir.
- * Bambuk dünyanın ən sürətlə böyüyən bitkisidir, bir gündə 90 sm-ə qədər uzanır.
- * Bir insan həyatı boyunca təxminən 22 kiloqram dəri itirir.
- * Asqırarkən ürəyiniz də daxil olmaqla bütün orqanlarınızın funksiyaları dayanır.
- * Dünyada baş verən müharibələrin əsas səbəbi təbii ehtiyatları əldə etməkdir.
- * Ən çox Oskar qazanan filmlər: "Ben Hur", "Titanik" "Üzük-lərin kralı: Kral qayıdır" filmləridir. Hər biri 11 Oskar mükafatı çıxıb. "Ben Hur" bu Oskarları 12 nominasiyadan, "Titanik" 14, "Üzük-lərin kralı: Kral qayıdır" filmi isə elə 11 nominasiyadan əldə ediblər.
- * Səudiyyə Ərəbistanında arvadın ərinə qəhvə hazırlaması boşanmaya səbəb ola bilər.
- * Balinalar gözləri açıq yatır.
- * Qitə adlarının hamısı eyni hərflə başlayıb, eyni hərflə bitir.
- * Yellənən kreslodə heç durmadan yellənmək rekordu 440 saatdır.
- * Rusiyanın dördüdə biri meşələrlə örtülüdür.
- * Saşınların saç teli əsmərlərə nisbətən daha çoxdur.
- * Aflar bir aya qədər ayaq üstə qala bilərlər.
- * Uinston Çörçil bir diskotekanın qadın tualetində dünyaya gəlib.
- * Sadəcə donuzlar günəşdən yana bilərlər.
- * Avstraliyadakı restoranlarda unitazin suyu saat əqrəbinə uyğun axır.
- * "OK" sözü dünyada ən məşhur sözdür.
- * Kişi həyatının 3350 saatını özünü tərəş etməklə keçirir.
- * Maksimal sayda krosvordu Adrian Bell hazırlayıb. 1930-cu ilin yanvarından 1980-ci ilə qədər o, "Tayms" qəzetinə 4520 krosvord yollayıb.

Stresi azaldan 10 qida

Bir çoxumuz stresslə mübarizə üsulu olaraq şəkər, un və yağ tərkibli yüksək olan qidalara müraciət edirik. Bu qidaların pıylanma, şəkər kimi bir çox xəstəliklərin yolunu açdığı dəqiqdir.

Stresin artdığı

dövrələrdə stress səviyyəsini azaldan qidaların seçilməsi son dərəcə əhəmiyyətlidir. Stresin azalmasında faydalı olan qidaları təqdim edirik:

Balqabaq toxumu: Stres zamanı yüksələn və stres əlamətlərini azaldan kortizol səviyyələrinin tənzimlənməsində rol oynayan maqneziumun əsas mənbəyidir. Stresli dövrlərdə qəlyanaltılarınıza bir ovuc balqabaq toxumu əlavə edin.

Yulaf əzməsi: Sürdünüzə və ya qatığınıza serotonin səviyyəsini artıraraq stressi azaldan yulaf əzməsi əlavə edərək əyləncəli və sağlam yeməklər hazırlayın.

Qırmızı bibər: C vitamininin yaxşı mənbəyidir. Vitamin C qanda stres hormonu olan kortizol səviyyəsini aşağı salaraq stressi aradan qaldırmağa kömək edir. Stresli vaxtlarda yeməklərinizə və ya salatlarınıza qırmızı bibər əlavə edin.

Yaşıl çay: Tərkibində əhval pozğunluqlarına müsbət təsir göstərən L-Theanine amin turşusu var. L-Theanine stressi azaldan serotonin və dopamin hormonlarının istehsalına kömək edərək; Beyində stresslə əlaqəli kimyəvi maddələrin səviyyəsini aşağı salaraq stress və narahatlığı azaldır. Ürək və ya təzyiq kimi xroniki sağlamlıq probleminiz yoxdursa, qəlyanaltı zamanı və ya günün əvvəlində yaşıl çay için.

Somon: Streslə mübarizədə aktiv rol oynayan D vitamini və Omega-3 yağ turşuları ilə zəngin olan qızılbalığı qril/qaynatma/bişirmə kimi sağlam bişirmə üsulları ilə hazırlayaraq həftədə ən az iki dəfə istehlak edin.

Tünd şokolad: Beyindəki serotonin və endorfin kimi bizi yaxşı hiss etdirən nörotransmitterlərin səviyyəsini artırır. Odur ki, stressli anlarda özünüzü daha yaxşı hiss etmək üçün qəhvənilə ən az 70 faiz kakao olan tünd şokoladı seçin.

Yaşıl mərcimək: Əhval-ruhiyyəni yaxşılaşdırmağa kömək edən selenium baxımından son dərəcə zəngin olan yaşıl mərciməkləri salatlarınıza və ya yeməklərinizdə istifadə edərək stresslə mübarizəyə əlavə edə bilərsiniz.

Kefir: Probiotik qidalar bağırsağ florasını tənzimləyərək stressi azaltmağa kömək edir. Kefir istehlak etməyi vərdis halına gətirərək, təbii bağırsağ bakteriyalarına dəstək ola bilərsiniz; Buna görə də stresslə əlaqəli xəstəliklər riskini azalda bilərsiniz.

Qarağıle: Streslə mübarizədə təsirli olan dopaminin istehsalına kömək edir. Sərbəst radikallarla mübarizə aparan antioksidanlarla zəngin olan qarağılələri smuzi və qatığlarınıza əlavə edin.

Yumurta: Serotonin yaratmağa kömək edən bir amin turşusu olan triptofanın əsas mənbəyidir. Zəngin D vitamini, sink, maqnezium və selen qaynağı olan yumurtaları süfrəyinizdə saxlamaqla da stresslə mübarizə apara bilərsiniz.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.